

LB-2003-14671

INSTANS:	Borgarting lagmannsrett - Dom.
DATO:	2004-10-12
DOKNR/PUBLISERT:	LB-2003-14671
STIKKORD:	Strafferett. Straffeloven § 274 annet ledd jf tredje ledd, strl § 182 første ledd 1. straffalternativ, strl § 317 første ledd jf tredje ledd, strl § 270 første ledd m.l. jf annet ledd jf § 271, strl § 29 nr 2, strl § 35 første ledd 2. straffalternativ og tredje ledd jf § 37 c.
SAMMENDRAG:	55-årig tidligere straffet mann ble dømt til 6 års fengsel, fradømt retten til å drive næringsvirksomhet m.v. for alltid, tåle inndragning av ca kr 9 mill og erstatning USD 450.000. En vesentlig del av de straffbare forhold gjaldt hvitvasking av penger og bedrageri av ca USD 24 mill i USA.
SAKSGANG:	Oslo tingrett TOSLO-1999-4931 - Borgarting lagmannsrett LB-2003-14671. Anke til Høyesterett nektet fremmet, HR-2005-373-U .
PARTER:	Økokrim statsadvokatembeter (politiadvokat Førstestatsadvokat Arnt Angell, politiadvokat Arild Damslorå) mot A (Advokat Per Danielsen, advokat Nicolai A. Christophersen).
FORFATTER:	Lagdommer Jørgen Fr. Moen. Lagdommer Ragnhild Dæhlin. Lagdommer Thore Rønning. Meddommere: Uføretrygdet Anders Helland. Husmor Heddy Dårøth Kleve. Spesialrådgiver Stein Bendiksen. Statsautorisert revisor Asbjørn Anders Eng.

Tiltalte, A, er født *.*1949 og bor i --- 8, 0000 Oslo. Har er gift og har fire barn som han forsørger. Under ankeforhandlingen oppga han å ha en inntekt på USD 32 000 pr. måned og ingen formue.

Ved tiltalebeslutning utferdiget av Økokrim statsadvokatembeter 28. april 2004 er A satt under tiltale for overtredelse av:

I. Straffeloven § 274, 2. ledd, jf. 3. ledd,

for som tillitsmann eller funksjonær i aksjeselskap å ha offentliggjort uriktige eller villedende opplysninger av betydning for bedømmelsen av selskapet, eller gitt slike til en offentlig myndighet, eller medvirket til dette.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

a) I egenskap av daglig leder i X AS anmeldte han 9 september 1996 for registrering i Foretaksregisteret, Brønnøysund at X AS hadde en aksjekapital på NOK 130.000.000,- og at aksjekapitalen var innbetalt kontant. Etter at registrering ble nektet ble registreringsmelding sendt på ny 19 september, 2 oktober, og 10 november 1996. Opplysningene ble registrert i Foretaksregisteret 14 november 1996. Dette til tross for at « Certificate of Deposit », som ble benyttet som aksjekapital, utstedt av « Cooperativa de Ahorro Y Credito Gatun R.L. Panama, Republic of Panama » med pålydende 20.000.000,- USD, utstedt til Y SA, og med senere transporter, ikke hadde den pålydende verdi og/eller at verdipapiret var falskt og /eller uten verdi, og/eller at « Cooperativa de Ahorro Y Credito Gatun R.L. Panama, var under avvikling.

b) I egenskap av daglig leder i X AS innsendte han 5 mars 1999 til Regnskapsregisteret, Brønnøysund årsoppgjør og årsregnskap for X AS hvor det fremgikk at selskapet hadde en aksjekapital på NOK 130.000.000. Opplysningene ble registrert i Regnskapsregisteret 9 mars 1999. Dette til tross for at « Certificate of Deposit », som ble benyttet som aksjekapital utstedt av « Cooperativa de Ahorro Y Credito Gatun R.L. Panama, Republic of Panama » med

pålydende 20.000.000,- USD, utstedt til Y SA, og med senere transporter, ikke hadde den pålydende verdi og/eller at verdipapiret var falskt og/eller uten verdi, og/eller at « Cooperativa de Ahorro Y Credito Gatun R.L. Panama, var avviklet.

II. Straffelovens § 270, 1. ledd nr 1, jfr 2. ledd, jfr § 271, jfr § 49

for i hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning ved å fremkalle, styrke eller utnytte en villfarelse, rettsstridig å ha forsøkt å forlede noen til en handling som voldte fare for tap for ham eller den han handlet for.

Bedrageriforsøket anses som grovt, særlig fordi handlingen kunne ha voldt betydelig økonomisk skade.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

a) 6. mars 1996, i Oslo, forsøkte han å få Den norske Bank, Oslo til å diskontere to « Letters of Credit » ved å henvise til to « Standby Letters of Credit » angivelig utstedt av Standard Chartered Bank, Filippinene på henholdsvis USD 600.000.000,- og USD 250.000.000,- . Videre oversendte han 11 mars 1996 til Den norske Bank, Oslo et brev angivelig fra Standard Chartered Bank, Manila, Filippinene som skulle bl.a. skulle bekrefte at de nevnte « Standby Letters of Credits » var utstedt av Standard Chartered Bank, Filippinene til fordel for tiltalte og kunne diskonteres. Han fortiet at de nevnte « Standby Letters of Credit » var falske, slik at det oppsto fare for tap for banken. Forsøket lyktes ikke idet bankens interne rutiner for kontroll av dokumenter avdekket at de nevnte « Standby Letters of Credit » var falske.

b) I løpet av 1996-1997, fra Oslo, forsøkte han via advokat B å plassere verdipapir « American Securities Bank and Trust Company S.A (PANAMA) « Standby Letter of Credit » med nr Z 11222-0050, med pålydende USD 100.000.000 hos andre investorer i bl.a. Europa, ved å få det omsatt til neddiskontert verdi og/eller rettigheter knyttet til dokumentet. Han fortiet at dokument var uten verdi og/eller at American Securities Bank and Trust Company S.A (PANAMA) ikke eksisterte som bank i Panama. Forsøket lyktes ikke idet investorenes undersøkelser rundt papiret avslørte at det var uten verdi.

III. Straffeloven § 183

For som middel til en forbrytelse å ha benyttet som ekte et forfalsket dokument.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

a) 11 mars 1996 i Oslo, som et ledd i bedrageriforsøket beskrevet i post II a) ovenfor benyttet han et brev angivelig fra Standard Chartered Bank, Filippinene overfor Den norske Bank, Oslo til tross for at brevet var falsk, idet det ikke var utstedt av Standard Chartered Bank, Filippinene.

b) I løpet av 1997 i forbindelse med bedrageriforsøk beskrevet i post II b) benyttet han et falsk « Standby Letter of Credit » angivelig utstedt av American Securities Bank and Trust Company S.A.

c) 30. oktober 1996 i Oslo, sendte han et brev til advokat B, hvor han selv undertegnet med sin 3 år gamle sønn Cs navn. Brevet var sendt som ledd i bedrageriforsøket beskrevet under post II b).

IV. Straffeloven § 317, 1 ledd jf. 3. ledd

For å ha mottatt eller skaffet seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling, eller å ha ytet bistand til å sikre slikt utbytte for en annen.

Forholdet anses som grovt på grunn av beløpets størrelse

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden september - 7. oktober 1997 besørget eller samtykket han i at et beløp på USD 1.499.992,- ble overført fra Chase Manhattan, New York, fra en konto tilhørende F, til konto i Finansbanken tilhørende Z BA, som han alene disponerte. Overføringen skjedde etter

samarbeid med C.

Beløpet ble senere disponert over etter instruks fra C. A eller selskaper han kontrollerte mottok ca USD 700.000, mens det resterende beløp ble overført etter instruks fra C, hvor C selv mottok USD 535.000.

Midlene som ble overført til nevnte konto stammet opprinnelig fra bedrageri og/eller underslag fra M. Ved å la pengene overføres som nevnt, og/eller ved gjennom sine selskaper å utarbeide avtaler/dokumenter om angivelig investering av pengene, bidro han til å ta del i midlene og/eller transportere midlene og/eller skjule den reelle eiendomsrett til midlene og/eller sikre midlene for en annen.

Straffeloven § 270, 1. ledd nr. 1, jf. 2. ledd, jf. § 271,

for i hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning ved å fremkalle, styrke eller utnytte en villfarelse, rettsstridig å ha forledet noen til en handling som voldt tap eller fare for tap for ham eller den han handlet for, idet bedrageriet anses som grovt, særlig fordi handlingen har voldt betydelig økonomisk skade, eller medvirket til dette.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Universal Computer Link Ltd, New York ved F inngikk den 24 september 1997, på vegne av investorer, en avtale med Æ Inc, Nassau, Bahamas ved C. A var styremedlem og aksjonær i Æ. Avtalen gjaldt investering av USD 1.500.000, som skulle brukes til fremskaffe « Proof of Funds » for å gjøre USD 100.000.000 tilgjengelig for handel med Medium Term Notes for en periode. Det ble bl.a. garantert en minimum avkastning på USD 12.000.000. X ved A skulle levere « Proof of Funds ». Som følge av avtalene ble USD 1.500.000 7 oktober 1997 innbetalt til konto i Finansbanken, tilhørende Z BA ved A. Av beløpet USD 1.500.000 ble USD 800.000 overført til C, mens resten av beløpet ble tilbakeholdt av A. Han fortiet at handelen ikke var gjennomførbar og « Proof of Funds » som ble fremskaffet var verdiløst, noe som medførte tap av det investerte beløp.

V. Straffeloven § 317, 1 ledd jf. 3. ledd

For å ha mottatt eller skaffet seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling, eller å ha ytet bistand til å sikre slikt utbytte for en annen.

Forholdet anses som grovt på grunn av beløpets størrelse

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

I perioden forut for 10 desember 1997 besørget eller samtykket han i at et beløp på USD 1,399,936 ble overført fra bankkonto tilhørende advokat G, Florida, via bankkonto tilhørende advokatfirmaet Rhodes Barlow, New Barnet, England til konto i Storebrand Bank AS tilhørende Ø BA ved A.

Overførselen skjedde etter instruks fra D og/eller C og/eller andre. Beløpet ble senere forsøkt disponert over ved at 350.000,- ble søkt overført til Rick Denton. Dette skjedde ikke idet midlene på nevnte konto ble beslaglagt av politiet.

Midlene som ble overført til nevnte konto stammet opprinnelig fra bedrageri og/eller underslag fra Jagland Trust.

Ved å la pengene overføres som nevnt, og/eller ved gjennom sine selskaper å utarbeide avtaler/dokumenter om angivelig investering av pengene, bidro han til å ta del i midlene og/eller transportere midlene og/eller skjule den reelle eiendomsrett til midlene og/eller sikre midlene for en annen.

Subsidiært

Straffeloven § 270, 1. ledd nr. 1, jf. 2. ledd, jf. § 271,

for i hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning ved å fremkalle, styrke eller utnytte en villfarelse, rettsstridig å ha forledet noen til en handling som voldt tap eller fare for tap for ham eller den han handlet for, idet bedrageriet anses som grovt, særlig fordi handlingen har voldt betydelig økonomisk skade, eller medvirket til dette

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Jaglan Trust, St Louis, USA inngikk en avtale med Ashley International Ltd (GMI Investment Ltd), Florida 28 oktober 1997 om investering i Medium Term Notes. Jelaire International Ltd (Ashley International Ltd) inngikk deretter 11 november 1997 en avtale med Æ Inc, Nassau, Bahamas ved C. A var styremedlem og aksjonær i Æ. Avtalen gjaldt investering hvor det skulle leveres Medium Term Notes til en verdi av USD 10 Milliarder. A skulle fremskaffe Medium Term Notes samt, « Proof of Funds » som skulle gjøre det mulig handle med de ovenfor nevnte Medium Term Notes. Som en følge av avtalen ble det 10 desember 1997 innbetalt USD 1.399.936,90 til konto i Storebrand Bank tilhørende Ø BA ved A. Han fortiet at handelen ikke var gjennomførbar, at han ikke kunne skaffe Medium Term Notes og at « Proof of Funds » var verdiløst, noe som førte til fare for tap av det investerte beløp.

VI. Straffeloven § 317, 1 ledd jf. 3. ledd

For å ha mottatt eller skaffet seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling, eller å ha ytet bistand til å sikre slikt utbytte for en annen.

Forholdet anses som grovt på grunn av beløpets størrelse

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Forut for den 27. oktober 1998 i Charlotte, USA, mottok han etter forutgående avtale med E og/eller C, på konto i Nations bank tilhørende hans selskap Å Inc, ca USD 21.851.000. USD 20.002.000 ble betalt fra Sterling Asset Services Ltd., Isle of Man ved E. USD 1.849.000 ble betalt fra andre investorer etter instruks fra E. Fra nevnte konto ble ca. USD 2.500.000,- returnert til E, ca USD 1.050.000,- ble brukt til verdipapirhandler,- av dette beløpet ble ca USD 356.000 overført konto i Storebrand bank disponert av A.

Fra denne konto ble det trukket en valutasjekk stor USD 300.000,- som ble overlevert C i Oslo den 9. mars 1999. Øvrige midler på kontoen i Nations Bank i Charlotte, North Carolina, ble sperret av Nations Bank 15 oktober 1998, og deretter beslaglagt av amerikanske myndigheter den 3. desember 1998.

Midlene på nevnte konto stammet opprinnelig, helt eller delvis fra bedrageri og/eller underslag fra andre investorer.

Ved å la pengene overføres som nevnt, og/eller ved gjennom sine selskaper å utarbeide avtaler/dokumenter om angivelig investering av pengene, bidro han til å ta del i midlene og/eller transportere midlene og/eller skjule den reelle eiendomsrett til midlene og/eller sikre midlene for en annen.

*Subsidiært***Straffeloven § 270, 1. ledd nr. 1, jf. 2. ledd, jf. § 271,**

for i hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning ved å fremkalle, styrke eller utnytte en villfarelse, rettsstridig å ha forledet noen til en handling som voldt tap eller fare for tap for ham eller den han handlet for, idet bedrageriet anses som grovt, særlig fordi handlingen har voldt betydelig økonomisk skade, eller medvirket til dette

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Sterling Asset Services, Isle of Man ved E inngikk 17 september 1998, på vegne av investorer, en avtale med Æ Inc, Nassau, Bahamas ved C om investering av USD 20.000.000. Det ble bl.a. garantert en avkastning på 150% etter 72 timer. A var styremedlem og aksjonær i Æ. A skulle gjennom selskaper kontrollert av ham stå for gjennomføringen av investeringene. Beløpet som skulle investeres var innbetalt den 16 september 1998 til konto i Nations bank, Charlotte, USA til Å Inc ved A.

Ytterligere innbetaling av til sammen USD 1.851.000 skjedde i perioden 16 september-26 oktober 1998. Han fortiet at handelsprogrammene ikke fantes, og dermed ikke var gjennomførbare, noe som medførte fare for tap av det investerte beløp.

VII. Straffeloven § 270, 1. ledd nr. 1, jf. 2. ledd, jf. § 271,

for i hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning ved å fremkalle, styrke eller utnytte en villfarelse, rettsstridig å ha forledet noen til en handling som voldt tap eller fare for tap for ham eller den han handlet for, idet bedrageriet anses som grovt, særlig fordi handlingen har voldt betydelig økonomisk skade, eller medvirket til dette.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Taufik Dharma, Indonesia inngikk i november 1998, på vegne av Hestia Utomo, en avtale med Æ Inc, Nassau, Bahamas ved A og C om investering av USD 500.000. Z BA, Oslo ved A inngikk videre en avtale med Æ Inc 23 november 1998 om levering av T-bills (statskasseveksler) kjøpt på margin mot innbetaling av USD 500.000 tilhørende Utomo. T-billene skulle brukes som kapital for handel med Mediumterm Notes som skulle gi høy avkastning. Som en følge av avtalen overførte Utomo beløpet den 5 desember 1998 til konto i First Union National Bank, West Chester, USA, tilhørende Å Inc ved A. Han fortiet at handelen med T-bills ikke var gjennomførbar, noe som medførte tap av det investerte beløp for Utomo.

Til tross for at hele beløpet skulle benyttes til angivelig investering overførte han USD 110.000 til seg selv eller selskaper han kontrollerte, samt USD 30.000 til C. Resten av beløpet ble overført til World Investment Network, La Jolla, USA.

Subsidiært

Straffeloven § 317, 1 ledd jf. 3. ledd

For å ha mottatt eller skaffet seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling, eller å ha yttet bistand til å sikre slikt utbytte for en annen.

Forholdet anses som grovt på grunn av beløpets størrelse

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Lørdag 5. desember 1998 besørget eller samtykket han i at et beløp på USD 500.000 ble overført fra konto tilhørende Hestia W. Utomo til konto i First Union National Bank, West Chester, USA, tilhørende Å Inc og som han selv i realiteten disponerte. Han disponerte senere over hele beløpet, hvoretter han selv eller selskaper han kontrollerte, mottok ca USD 110.000,- og C mottok ca USD 30.000,-.

Midlene på nevnte konto stammet opprinnelig, helt eller delvis fra bedrageri og/eller underslag fra Utomo. Ved å la pengene overføres som nevnt, og/eller ved gjennom sine selskaper å utarbeide avtaler/dokumenter om angivelig investering av pengene, bidro han til å ta del i midlene og/eller transportere midlene og/eller skjule den reelle eiendomsrett til midlene og/eller sikre midlene for en annen.

Tiltalebeslutningen er gjengitt med den ordlyden den har etter rettelser foretatt av aktor, siste gang under ankeforhandlingen.

Oslo tingrett avsa 10. januar 2002 dom med slik *domsslutning*:

1. A f. *.*.49 dømmes for overtredelse av straffeloven § 183, straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd jf. § 271, straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd jf. § 271 jf. § 49, straffeloven § 274 annet ledd jf. tredje ledd og straffeloven § 317 første ledd jf. tredje ledd - sammenholdt med straffeloven § 62 - til en straff av fengsel i 6 - seks - år. Til fradrag i straffen går 174 - etthundreogsyttifire - dager for uthold varetektsfengsel.
2. A frifinnes for post III d.
3. I medhold av straffeloven § 29 nr. 2 fradømmes A for alltid retten til å drive selvstendig næringsvirksomhet, retten til å være daglig leder eller inneha annen ledende stilling i noe selskap og retten til å sitte i noe selskaps styre.
4. Overfor A inndras NOK 3.500.000 - tremillionerfemhundretusenorskroner - hvorav NOK 2.300.000 - tomillionertrehundretusenorskroner - vedrørende bankremisse/valutasjekk utstedt til C.
5. A f. *.*.49 dømmes til innen to uker fra dommens forkynnelse å betale erstatning til Hestia Utomos dødsbo/arvinger med NOK 4.028.000 - firemillionerogtjueåttetusenorskroner.

6. Saksomkostninger ilegges ikke.

A har i rett tid påanket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjelder prinsipalt feil ved tingrettens saksbehandling. Subsidiært ankes det over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, herunder saksbehandling og lovanvendelse under skyldspørsmålet. Anken omfatter også inndragningen, retten til å drive næringsvirksomhet, det borgerlige krav og straffutmålingen.

Ved Borgarting lagmannsretts beslutning av 9. desember 2002 ble As anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet henvist til ankeforhandling for samtlige poster.

Italiensk statsborger C, bosatt i England, ble også tiltalt, men saken mot ham ble henlagt av påtalemyndigheten den 3. november 2000. Henleggelsen ble begrunnet med at amerikanske myndigheter hadde bebudet sak mot ham i USA, og at han ikke frivillig ville møte for norske domstoler. Imidlertid omfatter tingrettens dom også inndragning mot C idet tingretten inndro USD 300.000 i forhold til ham. Denne inndragning er ikke kommet til uttrykk i domsslutningen, men fremgår av tingrettens dom side 70.

C påanket tingrettens dom for så vidt gjelder inndragningskravet mot ham. Ved lagmannsrettens ovenfor nevnte beslutning ble også Cs anke henvist til ankeforhandling. Det fremgår av den skriftlige saksforberedelse for lagmannsretten at man tok sikte på å behandle de to ankene sammen. Dette ble ikke gjennomført idet nedenfor nevnte ankeforhandling bare gjaldt As sak.

Den 28. august 2003 opphevet Økokrim beslaget av USD 300.000 og frafalt inndragningskravet mot C. Imidlertid begjærte Økokrim rettens avgjørelse av om beløpet kunne holdes tilbake inntil det hadde vært anledning til å få spørsmålet om hvem som er rett eier avgjort av retten, jf straffeprosessloven § 214. Lagmannsretten besluttet å dele pådømmelsen i saken, jf straffeprosessloven § 13, annet ledd og avsa dom og kjennelse 1. september 2004 med slike *slutninger*:

Domsslutning:

C, født *.*.1946, frifinnes.

Slutning i kjennelse:

Påtalemyndighetens begjæring om at man fortsatt kan holde i beslag USD 300.000 med påløpte renter, tas ikke til følge.

Ankeforhandlingen i As sak ble holdt i Oslo tinghus i tiden 8. mars - 30. juni 2004, i alt 45 rettsdager. I tillegg til rettens juridiske dommere var retten satt med to meddommere, to fagkyndige meddommere og en varameddommer. Rettens formann, lagdommer Jørgen Fr Moen ble alvorlig syk 2. juni 2004. Lagmannsretten besluttet da at saken skulle fortsette, jf. domstolloven § 15, første ledd. Lagdommer Ragnhild Dæhlin overtok som rettens formann. Varameddommer Øivind Sæther fratrådte da ankeforhandlingen var avsluttet.

A møtte i ankeforhandlingen og avga forklaring. Dokumentasjonen fremgår av rettsboken. Det ble mottatt forklaring fra 55 vitner. En del av disse hadde avgitt forklaring ved bevisopptak i utlandet som ble lest opp. Bevisførselen har vært svært omfattende. Lagmannsretten vil bare komme inn på de bevis man anser for å ha betydning for saken. Det er avholdt domskonferanser 2. og 5. juli, 1. og 27. september, 6. og 12. oktober 2004. Dommen er blitt forsinket på grunn av sykdom.

Aktor nedla slik påstand:

1. A f. *.*.49 dømmes i samsvar med tiltalebeslutningen av 28. april 2004, jf. straffeloven § 62 til en straff av fengsel i 7 år. Til fradrag i straffen kommer 174 dager for utholdt varetekt.
2. A dømmes i medhold av straffeprosessloven § 427 jf. § 3 til å betale Hestia Wonodjojo Utomo ved hennes dødsbo/arvinger USD 450.000. Oppfyllelsesfristen er 14 - fjorten - dager fra dommens forkynnelse.

3. I medhold av straffeloven § 29 nr. 2 fradømmes A for alltid retten til å drive selvstendig næringsvirksomhet, retten til å være daglig leder eller inneha annen ledende stilling i noe selskap og retten til å sitte i noe selskaps styre.
4.
  - A) I medhold av straffeloven § 35, 1. ledd, 2 alt., jf. 3. ledd, inndras hos A kr 3.584.895,- hvorav kr 154.333,- pr. 31. 05.04 er beslaglagt. Inndragning av beslaglagt beløp omfatter også senere påløpte renter.
  - B) I medhold av straffeloven § 35, 1. ledd, 2 alt. jf. 3.ledd, inndras hos Å Inc kr 5.543.355 hvorav kr 568.610,- pr. 31.05.04 er beslaglagt. Inndragningen av beslaglagt beløp omfatter også senere påløpte renter.
5. A ilegges saksomkostninger etter rettens skjønn, jf. strpl. § 435 og § 437

Forsvareren nedla slik påstand:

Tiltalte A frifinnes.

Subsidiært - han bes behandlet på mildeste måte.

A har eksamen artium, har gått på Wangs handelsskole og har tatt et kurs i nasjonaløkonomi ved handelshøyskolen i Gøteborg i årene 1973-74. A har opplyst at han begynte med virksomhet innen shipping mens han studerte i Gøteborg og fortsatte med dette etterpå. Han var ansatt i *** i årene 1976 til 1982. A har forklart at han var stasjonert i Kuwait som nestkommanderende i selskapet. Etter at A sluttet i *** har han i det vesentlige arbeidet innen finansmarkedet. I følge firmaattest av 13. januar 1976 ble enkeltmannsfirmat X registrert 7. januar 1976. Senere er » --- » tilføyet navnet. Det er fremlagt bekreftelse fra Foretaksregistret om at X ble overført til registret 19. april 1990. XX Inc Norway AS ble stiftet 30. mars 1976 og registrert i Oslo Handelsregister året etter. Senere stiftet A flere selskaper i Norge. Han har videre opplyst at han etablerte seg i USA, Danmark og Luxemburg i årene 1989-91, og han hadde også virksomhet i London. I følge A var det hans hensikt å drive et finanskonsern.

I en skriftlig presentasjon av 21. juli 1989 opplyste A at X ble stiftet i 1815 og har vært drevet av seks generasjoner i As familie. Gjennom datterselskaper har selskapet interesser i olje, shipping, forsikrings- og handelsselskaper samt porteføljer i offentlige selskaper. Det står videre i presentasjonen at APMC - gruppen samlet forvalter eiendeler på USD 2 milliarder. Økokrim har opplyst at man under etterforskningen ikke har funnet spor av slike verdier verken i Norge eller i andre land.

A hadde en personlig tvangsakkord på 1980-tallet. Den 6. oktober 1993 ble det åpnet personlig konkurs hos A. Bobehandlingen er ikke avsluttet, blant annet fordi bostyret ønsker å avvende dom i nærværende straffesak. Den 11. oktober 1995 ble det åpnet konkurs i selskapet X DA. Dette boet er heller ikke avsluttet.

I årene 1993-95 var A under straffeforfølgning i Luxemburg. Han ble dømt for å ha benyttet falske dokumenter overfor en bank i bedragerisk hensikt. Det faktiske forhold var at han hadde levert verdipapirer i en bank pålydende til sammen 4 mill. pund. Videre hadde han levert to japanske innskuddssertifikater på til sammen 5 mill. yen. Forholdet ble begått 17. august 1993. A ble arrestert 26. august 1993 og satt fortsatt i varetekt da saken var oppe i ankeinstansen 5. april 1995. A ble dømt til fengsel i to år og en bot på FRF 50 000. Det er ikke avklart når A slapp ut av fengselet i Luxemburg, men det må antas at han ble løslatt en gang i 1995.

I 1995 registrerte A 14 selskaper i Norge. De fleste er registrert som BA, herunder selskapet Z BA. A oppnådde ved dette å få registrert selskaper med begrenset ansvar uten å innbetale selskapskapital. Imidlertid legger lagmannsretten til grunn at BA-selskapene ikke har vært drevet etter kooperative prinsipper slik at A fullt ut må identifiseres med disse selskaper. Alle selskaper er eid og kontrollert av A, og det er ikke fremlagt dokumentasjon om at disse har drevet noen selvstendig virksomhet.

Det er på det rene at A aldri har søkt om konsesjon for selskapene i den utstrekning det er nødvendig etter lovgivningen. Lagmannsretten legger også til grunn at det er A som i det vesentlige har styrt det hele, og at det reelt sett ikke har vært noen ansatte i selskapene. As virksomhet har i hovedsak vært drevet fra hans privatbolig i --- i et beskjedent kontor i 2. etg. og et kontor i kjelleren. I en periode han har også hatt et kontor på Lysaker.

Etter lagmannsretten syn har de fleste selskapene ikke hatt noen realitet, slik at A i det vesentlige må identifiseres med selskapene. Lagmannsretten har derfor i stor utstrekning bare referert til A selv om forskjellige transaksjoner m.v. har foregått i et av selskapenes navn.

A har hatt kontakt med en rekke agenter og mellommenn i de transaksjoner tiltalen omfatter. Disse er bare omtalt i den utstrekning det er nødvendig for lagmannsrettens vurderinger.

De forhold tiltalen i denne sak gjelder skal ha skjedd fra 6. mars 1996 til 5. desember 1998.

Etterforskningen i saken startet på grunnlag av hvitvaskingsmeldinger fra en bank i USA og fra DnB, Norge.

A ble første gang fengslet 17. desember 1997 og satt i varetekt til 23. april 1998. Han ble pågrepet på nytt 10. mars 1999 og satt varetektsfengslet til 24. april 1999. I forbindelse med pågrepene ble det avholdt ransaker og foretatt omfattende beslag hos A - på Lysaker og i ---. Første tiltale mot A ble tatt ut 13. august 2001.

Etterforskningen har vært svært omfattende. Den har foregått i flere land, særlig i USA og England. Økokrim har samarbeidet med utenlandsk politi og påtalemyndighet.

Lagmannsretten finner det hensiktsmessig innledningsvis å redegjøre for noen av de utenlandske selskaper som A har hatt befatning med.

Av disse skal nevnes GMI Investment Ltd som ble stiftet på Bahamas 26. august 1997 med USD 5 000 som aksjekapital, og antall aksjer var 5 000. Det fremgår av aksjebrev utstedt 6. november 1997 at XX AS eide 1 500 aksjer. De øvrige aksjer var eiet av D og C.

Æ Ltd. ble stiftet 7. oktober 1997 på Bahamas. Selskapet XX Inc eide 50 aksjer á USD 1. Hele kapitalen var på USD 5 000, og antall aksjer var 5 000. C var også aksjeeier, og C og A var styremedlemmer og direktører.

Selskapene Ashley International Ltd. og Jelaire International Ltd., begge hjemmehørende i Antigua, var også eiet av D. Det foreligger ikke opplysninger i saken om når disse selskaper ble stiftet.

Den 3. september 1997 stiftet A ZZ Inc i Oslo. Selskapet Å stiftet han 9. desember 1997 i USA. Lagmannsretten legger til grunn at sistnevnte selskap ble registrert i Nord-Carolina i desember 1997, men at det ikke hadde konsesjon for å drive bank. Det vises til beediget erklæring av 3. desember 1998 fra James T. Walsh, overordnet spesialagent i FBI.

Tiltalens post Ia

Lagmannsretten finner det bevist at X AS ble stiftet 1. august 1996 med en aksjekapital på kr 130 mill. Stiftelsesprotokollen viser at aksjekapitalen skal innbetales kontant til særskilt aksjekapitalkonto. Konstituerende generalforsamling ble avholdt samme dag, og A ble valgt som styreformann. Som revisor ble valgt revisjonsselskapet ... AS v/ statsautorisert revisor G.

Selskapet endret i løpet av høsten navn til X AS, og det ble valgt ny styreformann. A fortsatte som daglig leder, og han var også styremedlem. Betegnelsen X vil bli brukt om selskapet både før og etter navneendringen.

Revisor G avga revisorerklæring datert 12. august 1996 til bruk for registrering av selskapet i Foretaksregistret. Revisorerklæringen viser at « aksjekapitalen, som er på kr 130.000.000,-, er innbetalt kontant til selskapet.» Erklæringen er i følge revisors forklaring for lagmannsretten basert på As opplysninger om at X var berettiget til å disponere som aksjekapital et innskuddsbevis - International Certificate of Deposit pålydende USD 20 mill., utstedt 25. januar 1996 til R & M Holdings Internacional, S.A av Cooperativa de Ahorro Y Credito Gatun, R.L. i Panama - heretter kalt Credito Gatun.

Revisor G foretok i forbindelse med utstedelse av revisorerklæringen ikke egne undersøkelser om innskuddsbevisets verdi. G stolte på As opplysninger. Gs interne arbeidspapir datert 12. august s.å. viser at han baserte seg på at « innskuddet er gjort cash ved å skyte inn vedlagte certificate no CACG - 2051/BVDT. Originalpapiret og alle transporter er kontrollert og funnet i orden.» G konkluderte i arbeidsdokumentet - etter å ha tillagt innskuddsbeviset et rentetillegg på USD 750.000 - med at X kunne « stiftes med kapitalinnskudd på USD 20,750 mill. tilsvarende NOK 130 mill. »

A anmeldte som daglig leder 9. september 1996 X for registrering i Foretaksregistret med opplysning om at selskapet etter vedtektene hadde en aksjekapital på kr 130 mill., og at denne var fullt ut innbetalt.

Foretaksregistret sendte meldingen i retur på grunn av formelle feil. A sendte nye meldinger 19. september og 2. oktober 1996, men begge ble avvist - også denne gang på grunn av formelle feil. Grunnlaget for nektelse av registreringsmeldingene er uten betydning for denne saken. Ny melding ble sendt 10. november 1996, og denne ble nå godtatt for registrering. Firmaattest datert 14. november 1996 viser at selskapet ble registrert under navnet X AS med en aksjekapital på kr 130 mill., fullt innbetalt.

Lagmannsretten finner det klart at innskuddsbeviset var falskt og uten verdi.

Credito Gatun har vært et spare- og kredittsamvirke i Panama, men foretaket ble 21. mars 1996 satt under administrasjon av tilsynsmyndigheten i Panama, IPACOO, og ble 1. juli 1996 besluttet avvirket. Credito Gatun har aldri vedkjent seg å ha utstedt innskuddsbeviset. Lagmannsretten legger til grunn at dokumentet ikke er utstedt av Credito Gatun, men utformet av andre og undertegnet av en Barbara Verley - som angivelig skulle inneha autorisert signatur for foretaket - alt i den hensikt at mottakere av dokumentet skulle tro at dette var et verdifullt dokument som skrev seg fra Credito Gatun.

Lagmannsretten finner det klart at A benyttet det falske innskuddsbeviset som grunnlag for Xs aksjekapital ved stiftelsen av selskapet. Lagmannsretten viser til revisor Gs forklaring for lagmannsretten, og hans tidligere refererte interne arbeidspapir av 12. august 1996. A har derfor objektivt sett forholdt seg som beskrevet i tiltalebeslutningens post 1a.

Spørsmålet er så om A forsettlig har overtrådt straffeloven § 274. Avgjørende blir her om A var klar over eller det fremstod som overveiende sannsynlig for ham ved de respektive anmeldelsestidspunkter at registreringsmeldingen var uriktig og villedende ved bedømmelsen av selskapet.

Lagmannsretten finner det bevist at A ved tidspunktet for innsending av registreringsmeldingene var klar over at innskuddsbeviset var falskt og uten verdi ved stiftelsen av X. A forledet bevisst revisor til å avgi en uriktig revisorerklæring om at selskapet hadde en aksjekapital på kr 130 mill. At revisor kan bebreides for manglende aktsomhet overfor A, har ved bedømmelsen av As straffeansvar ingen betydning.

Lagmannsretten har lagt vekt på at A allerede 28. mai 1996 i vanlig post til hans hjemmekontor i --- mottok innskuddsbeviset, sammen med 38 tilsvarende dokumenter med samme pålydende fra en samarbeidspartner i England, ÆÆ v/ H. Papirene skulle ligge til sikkerhet for en rammekreditt som skulle brukes i et investeringsprogram. Innskuddsbevisenes samlede utstedelsesverdi var på USD 780 mill. Kreditor etter alle dokumentene var selskapet R & M Holdings Internacional S.A i Mexico. A visste at intet av dette hadde noen realitet. Sett i sammenheng med pålydende beløp, ervervs- og oppbevaringsmåten uten særskilte sikkerhetsprosedyrer og ytterligere kontraktsdokumentasjon mellom partene, etterlater det ingen tvil om at A visste at papirene var falske og verdiløse.

As uklare og lite tillitvekkende forklaring under ankeforhandlingen bekrefter dette. At han tilsynelatende har foretatt undersøkelser for å avklare dokumentenes ekthet og verdi, tilsier ingen annen vurdering. Undersøkelsene og den foreliggende korrespondanse ble skrevet av ham selv i den hensikt å skaffe bevis for at han ikke visste at dokumentene var falske. At innskuddsbevisets pålydende verdi - i følge A - var sikret gjennom en forsikring i forsikringsselskapet TransNational og gjenforsikret i forsikringsselskapet Universal General s.a.n.v. i Belgia, ser lagmannsretten helt bort fra.

Etter dette legger lagmannsretten til grunn at A visste at det ikke var grunnlag for Xs aksjekapital på kr 130 mill. basert på innskuddsbeviset.

Innskuddsbeviset ble, i følge A, overdratt til Å som grunnlag for selskapskapitalen. A har anført at han var i god tro ved innsending av registreringsmeldingene til Foretaksregistret fordi han trodde at det var verdien av Xs aksjer i Å som var avgjørende for størrelsen av Xs aksjekapital.

Lagmannsretten er kommet til at A ikke var i god tro. Retten har lagt vekt på at A ut fra sin kontrollerende eierposisjon og sentrale stilling i Å visste at selskapet da ikke eide andre vesentlige verdier enn innskuddsbeviset. A visste således på de respektive anmeldelsestidspunkter til Foretaksregistret at aksjene i Å var uten verdi, og at heller ikke disse kunne danne grunnlag for meldingen om Xs aksjekapital. Det tilføyes i lys av As anførsler at slike påståtte uriktige forestillinger fra As side, etter lagmannsrettens oppfatning, ikke tilsier at hans handlemåte faller utenfor det i tiltalen beskrevne forhold, jfr. straffeprosessloven § 38 første ledd.

Lagmannsretten finner etter dette at A må domfelles for overtredelse av straffeloven § 274, annet ledd jfr. tredje ledd.

Tiltalens post Ib

Lagmannsretten finner det bevist at A, som daglig leder i X, den 5. mars 1999, sendte inn selskapets årsoppgjør for perioden 1. august 1996 til 31. desember 1997 til Regnskapsregistret. Årsoppgjøret bestod av årsberetning datert 19. august 1998, resultatregnskap, balanse og noter. Revisors beretning, datert 4. mars 1999, ble samtidig innsendt. Opplysningene ble registrert i Regnskapsregistret 9. mars 1999.

Regnskapet viser en aksjekapital på kr 130 mill. Som det fremgår av rettens premisser under tiltalens post I a, ble det i forbindelse med stiftelsen og registrering av X aldri innbetalt noen aksjekapital. Selskapet har heller ikke i ettertid, før innsendelse av regnskapet til Regnskapsregistret 5. mars 1999, fått tilført aksjekapital. Selskapet hadde dermed ingen aksjekapital. Årsregnskapet for 1999 viste derfor uriktig at selskapet hadde en aksjekapital på kr 130 mill.

Lagmannsretten finner på denne bakgrunn at A har offentliggjort villedende opplysninger av betydning for selskapet til Regnskapsregistret. A har derfor objektivt sett forholdt seg som beskrevet i tiltalebeslutningen.

Spørsmålet blir så om de subjektive vilkår for straff er oppfylt. Lagmannsretten finner det klart at A ved innsending av regnskapet var klar over at opplysningene om selskapets aksjekapital var villedende, og at dette hadde betydning for bedømmelsen av X. A visste, som det fremgår av rettens premisser under tiltalens post I a, at selskapet før registrering i Foretaksregistret ikke var tilført noen aksjekapital, og han visste som selskapets daglige leder at dette heller ikke var gjort før avleggelse av årsregnskapet.

Lagmannsretten er etter de opplysninger som er fremkommet om As og hans selskapers virksomhet, overbevist om at utviklingen i Å formues- og inntektsforhold for øvrig, heller ikke medførte at aksjene kunne bokføres med oppført verdi, og at A var klar over dette forhold.

Lagmannsretten finner at A forsettlig har forholdt seg som beskrevet i tiltalebeslutningen hvoretter han blir å dømme for overtredelse av straffeloven § 274, annet ledd, jfr. tredje ledd.

Tiltalens post IIa

Lagmannsretten finner det bevist at Promass Limited i England v/ I ultimo februar/primomars 1996 hadde samtaler med A om plassering i markedet av tre Standby Letter of Credit (SLC), utstedt av Standard Chartered Bank, Manilla pålydende henholdsvis USD 600 mill., USD 250 mill. og USD 250 mill. A besvarte henvendelsen 5. mars 1996 positivt, og han opplyste at verdipapirene kunne plasseres til en pris på henholdsvis kurs 95,188 %, 95,435 % og 95,205 % av pålydende verdi.

A og I diskuterte saken nærmere over telefon, og dette resulterte i Is telefax datert 5. mars 1996 hvor det fremgår at A ble bedt om å gå videre med transaksjonen, dog begrenset til to SLCer, henholdsvis USD 600 mill. og USD 250 mill.

A rettet neste dag, 6. mars 1996, en forespørsel til Den norske Bank AS (DnB) om å få opprettet elektronisk depot av så vel innenlandske som utenlandske verdipapirer. A tilskrev deretter DnB samme dag blant annet slik:

Vennligst overfør til vårt nyopprettede elektroniske depot følgende verdipapirer:

1. Letter of Credit utstedt av Standard Chartered Bank, London i favør av Z BA, Verdipapiret(ene) er friggitt under corporate invoice --- Barclays Bank PLC, Head Office, (SOD) M.Da Souza, Foreign Departement --- er depotagent. Verdipapiret er kun tilgjengelig via screen. Data er som følger:

Letter of Credit #: ILCS9501467

Date of Issue: November 25, 1995

Maturity Date: November 25, 1996

Total Face Value: USD 600 Mill.

Vennligst diskontør verdipapiret umiddelbart, dog *ikke under 95.188 %* av Pålydende dvs.: USD 571.128.000,-

Så snart diskonteringen er gjennomført overfør til:

Meridian Bank ---

Til kredit for

Delaware Trust Company ----

93.500 % av pålydende dvs.: USD 561.000.000,-

Differansen minus transaksjonskostnader krediteres Z BA Konto § 7058.05.63137.

Brevet inneholder tilsvarende diskonteringsanmodning for et SLC på USD 250 mill. Også her ba A om at verdipapiret ble diskontert umiddelbart, dog ikke under 95,434 % av pålydende dvs. USD 238.585.000. A ba om at 93,5 % av pålydende dvs. USD 233.750.000 ble overført til tidligere oppgitte betalingsmottaker, mens resten skulle krediteres Z konto i banken.

A skrev på ny 11. mars 1996 over telefax til DnB som følger: « Advisering. Kopi av L/C som er sendt fra Standard Chartered Bank, Manilla », vedlagt kopi av et angivelig dokument av 8. mars 1996 utstedt av banken, der denne overfor DnB « advise the delivery of two Standby Letters of Credit » med pålydende henholdsvis USD 600 mill. og USD 250 mill. Banken skal videre i dokumentet angivelig garantere levering « against your payment at the discounted price of ninety three and one half percent (93.5 %). --- » Brevet inneholdt videre teksten på det SLC på USD 600 mill. som ville bli utferdiget. Betaling ville skje ved første påkrav som fremsettes med henvisning til nevnte SLC.

DnB foretok allerede etter den første henvendelsen fra A nærmere undersøkelser og rettet en forespørsel til Standard Chartered Bank i London. Standard Chartered Bank varslet 11. mars 1996 i telefax til DnB om at SLCene var falske, og at banken ikke burde foreta seg noe eller innlede noen korrespondanse. DnB varslet ikke A om dette.

A har forklart at han ikke mente å fremme noen diskonteringsanmodning. Han trodde at SLCene var gyldige, men han ønsket å få verifisert dette. Dersom det ble bekreftet at disse var gyldige, ønsket han å få utbetalt penger i samsvar med betalingsinstruksen fra 6. mars 1996.

Flere vitner fra DnB ble ført i saken. Banksjef Børre Benjaminsen forklarte at han ble oppringt av A om saken, og at faxen av 6. mars 1996 var stilet til ham. A ringte deretter banken på nytt og kom da i kontakt med Irene Charlotte Albrecht. I følge henne var A høflig, men pågående. Han ønsket å få transaksjonen gjennomført raskt, og A ga uttrykk for at den var kurant. Rådgiver Trond Henning Asmyhr forklarte at man ikke kunne se bort fra at banken i en stresset hverdag kunne komme til å gjennomføre en slik transaksjon A ba om ved en glipp. Imidlertid forsto de ansatte i saken her at det dreide seg om forsøk på bedrageri. Forholdet ble raskt meldt til sikkerhetsavdelingen

i banken og saken ble oversendt Økokrim.

Lagmannsretten vil på dette grunnlag først ta stilling til om A overfor DnB objektivt sett har forsøkt å gjennomføre bedrageri, jf. straffeloven § 270, jfr. § 49.

Lagmannsretten finner det klart at begge SLCer falske, jf. telefax fra Standard Chartered Bank, London 11. mars 1996. Det er videre klart at A objektivt sett - slik han den 6. og 11. mars 1996 fremstilte saken for DnB - fremsatte en anmodning om diskontering av SLCene og ba om utbetaling på ca USD 810 mill. Brevets ordlyd etterlater ingen tvil om dette, og underbygges også av As opptreden overfor de ansatte i banken. A omtalte transaksjonen som kurant, og han ba om rask utbetaling.

Når det gjelder synet på straffbarhetsvilkårene videre, har lagmannsretten delt seg.

Dommerne Rønning, Eng og Bendixen finner det klart at DnB ikke var utsatt for noen risiko for tap ved As handlemåte overfor banken. DnB ville i lys av beløpets størrelse, dokumentenes utforming og bankens kontrollrutiner ikke foreta noen utbetaling. Utjenlig forsøk er imidlertid i hovedsak straffbart etter norsk rett, jfr. Rt-2004-598 .

Disse dommere tar deretter stilling til om de subjektive vilkår for straff er oppfylt. Spørsmålet er om A fremsatte diskonteringsanmodningen i den hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning, og om det fremstod for ham som overveiende sannsynlig at hans handlemåte voldt fare for tap for DnB.

Disse dommere finner det bevist at A visste at SLCene var falske. SLCene avvok vesentlig fra kontraktsmessig sedvane. Diskontering mellom banker på beløp i denne størrelsesorden blir ikke gjennomført på denne måten. A var ut fra sin finansielle bakgrunn kjent med alle disse forhold.

Disse dommere er likevel ikke overbevist om at A handlet i den hensikt å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning, og disse dommere kan heller ikke se at det er bevismessig dekning for at det fremstod for A som overveiende sannsynlig at diskonteringsanmodningen voldt banken fare for tap.

A visste med sin kunnskap om finansielle transaksjoner at DnB ikke ville foreta utbetaling av så store beløp før SLCenes gyldighet var kontrollert direkte overfor Standard Chartered Bank. A visste som nevnt at SLCene var falske, og at DnB ville oppdage dette kort tid etter diskonteringsanmodningen. A visste at det ikke ville skje noen utbetaling, og at det ikke forelå noen fare for at banken eller andre ville lide økonomiske tap som følge av diskonteringsanmodningen. Det er meningsløst om A i lys av disse forhold med fullt navn forsøkte å gjennomføre et bedrageri mot DnB.

At han likevel fremmet en diskonteringsanmodning til banken, er egnet til å forundre. Normalt vil ingen gjøre dette uten at det i hvert fall foreligger en viss mulighet for å oppnå en økonomisk fordel. Svaret kan sannsynligvis finnes i As øvrige aktivitet som tilnærmet uten unntak preges av korrespondanse med ulike angivelige deltakere i finansielle transaksjoner på meget høye beløp uten at korrespondansen samsvarer med noen underliggende realitet. Diskonteringsanmodning overfor DnB uten at denne er alvorlig ment, passer inn i dette bildet. As egentlige formål med dette, finner disse dommere ikke grunn til å gå nærmere inn på.

Dommerne Dæhlin, Helland og Kleve finner det bevist utover rimelig tvil at A ba DnB om diskontering av SLCene i den hensikt å skaffe seg selv eller andre en uberettiget vinning. A var klar over at SLCene var falske og således verdiløse. I denne forbindelse vises det til bemerkningene ovenfor. A foretok ingen undersøkelser om dokumentene og måtte allerede ved avsendelsen av brevet til banken av 6. mars 1996 vært klar over dokumentenes beskaffenhet. Imidlertid regnet A åpenbart med at det forelå en mulighet for at banken ville oppfatte hans henvendelse som seriøs og ikke ville sette i gang nærmere undersøkelser om SLCenes ekthet. A har følgelig forsøkt å forlede DnB til betydelige utbetalinger som ville voldt tap eller fare for tap for banken. Disse dommere viser særlig til As skriftlige henvendelse til banken 6. mars 1996 hvor det klart fremgår at han ber om diskontering av SLCene og gir anvisning om hvilken bank de diskonterte beløp skal overføres til. Videre vises det til As øvrige brev og henvendelser til banken og til de ovenfor nevnte forklaringer fra ansatte i banken.

Som det fremgår ovenfor, foretok DnB ingen diskontering og overførsel til A. Banken forsto

raskt at det hele var et forsøk på svindel med falske SLCer. Etter disse dommeres syn var forsøket således utjenelig. Utjenlige forsøk er imidlertid i hovedsak straffbare etter norsk rett, og i denne forbindelse vises det til avgjørelsen i Rt-2004-598 .

Disse dommere vil videre bemerke at det kan synes uforståelig at A i eget navn foretok et slikt bedrageriforsøk. Imidlertid har denne handling likhetstrekk med flere av de øvrige forhold som denne saken omhandler. Blant annet har A i flere tilfeller hatt befatning med investeringsprogrammer med obligasjoner hvor det er tale om meget høye beløp og avkastninger, og hvor det som forespeiles investorene ikke har noe finansielt fundament. Det vises også til tiltalens post I hvor A benyttet åpenbart falske dokumenter, pålydende USD 20 mill., som grunnlag for aksjekapitalen ved stiftelse av et av sine selskaper.

Etter dette konkluderer disse dommere med at både de objektive og subjektive vilkår i straffeloven § 270, første ledd nr.1, jfr. annet ledd, jfr. § 271, jfr. § 49 er tilstede. A blir følgelig å straffe for forsøk på bedrageri. På grunn av beløpets størrelse anses forholdet som grovt.

Da tre dommere har stemt for frifinnelse ved denne post og tre dommere for domfellelse, blir A å frifinne, jfr. straffeprosessloven § 35, første ledd.

Tiltalens post IIb

Lagmannsretten legger til grunn at A i 1992 mottok fem dokumenter kalt Standby Letter of Credit (SLC) hver pålydende USD 100 mill. og et på USD 600 mill. - alle angivelig utstedt av American Securities Bank and Trust Company S.A i Panama - heretter kalt American Securities. Det var en av disse SLCer på USD 100 mill. som ble benyttet under det i tiltalen beskrevne forhold.

Dokumentene fremstår nærmest som en « rammeavtale » for investorplasseringer med American Securities som debitor. Rubrikken for rettighetshaver var ikke utfylt. Dokumentene var undertegnet av J som angivelig styreformann, men de hadde verken utstedelses- eller forfallsdato, og det forelå ingen rentebestemmelser.

Lagmannsretten finner det bevist at dokumentene var falske. American Securities ble oppløst 23. januar 1992 etter beslutning fra nasjonal tilsynsmyndighet i Panama fordi selskapet ulovlig benyttet ordet bank i sitt firma. SLCene stammer ikke fra American Securities. Papirene er ikke undertegnet av noen med signaturrett for selskapet. Selskapets styreformann var Wincield Luon - ikke J.

Lagmannsretten finner det klart at A ved erverv av dokumentene i 1992 var klar over at disse var falske. A visste ut fra sin finansielle bakgrunn at et selskap ikke vil utstede slike dokumenter som grunnlag for meget betydelige innskudd.

A gjorde, etter det opplyste, ikke bruk av dokumentene før våren 1993. A hadde den gang planer om å etablere en investeringsbank i Sør Afrika, og han samarbeidet i den forbindelse med advokat B i Pretoria, Sør-Afrika. A ønsket å benytte et av SLCene, pålydende USD 100 mill., som grunnlag for investeringsbankens aksjekapital.

A fylte våren 1993 ut et av dokumentene på USD 100 mill. med et angivelig syndikat i sin selskapsgruppe som kreditor. A fylte også inn opplysninger i dokumentet som skulle vise at et selskap i hans selskapsgruppering var besitter av verdipapirer fra « some of the one hundred (100) Prime World Banks guaranteeing this Standby Letter of Credit » hvoretter dokumentets verdi fremstod som sikre. A fastsatte selv utstedelsesdatoen til 4. september 1991 og utløpsdatoen til 4. september 2001.

A oversendte 1. april 1993 denne SLCen i utfylt stand til advokat B.

A benyttet senere i 1996/1997 den samme SLCen under det i tiltalens beskrevne forhold.

A var, som tidligere nevnt, ved utfyllingen klar over at dokumentet var falskt, og at det ikke stammet fra American Securities. A, hans selskaper og syndikater var forøvrig ikke i besittelse av noen verdipapirer som var egnet til å sikre innfrielse ved forfall. A opplyste likevel i sin korrespondanse med advokat B at dokumentet, som nullrente papir, hadde en nåverdi på USD 50 mill., men ved forfall kunne innløses hos American Securities til pålydende USD 100 mill.

At SLCen var falsk, ble tilsynelatende ikke oppdaget av B eller andre i 1993. Investeringsbanken ble ikke etablert, men det skyldes andre forhold. Dokumentet ble liggende hos advokat B fra 1993 til 1996. Øvrige SLCer ble fortsatt oppbevart hos A på hans kontor i --- i Oslo. Tilsynelatende skjedde det intet med SLCen i Sør Afrika før B 16. oktober 1996 skrev til A vedlagt et tilbud fra en angivelig potensiell investor om å kjøpe dokumentet til 30 % av pålydende beløp. Dette ledet imidlertid ikke til noen avtaler eller utbetaling av beløp.

Dommerne *Rønning, Eng og Bendixen* vil videre bemerke:

Advokat B arbeidet høsten 1996 og frem til utgangen av 1997 etter avtale med A med å finne frem til investorer for kjøp og/eller erverv av andre rettigheter i SLCen.

A og B hadde en omfattende korrespondanse i anledning ulike spørsmål som oppstod i den forbindelse.

Korrespondansen viser at A arbeidet for å legge til rette for at dokumentet kunne utnyttes økonomisk overfor investorer. Disse dommere er imidlertid i atskillig tvil om hvor langt dette arbeidet hadde kommet, og om A endelig hadde bestemt seg på hvilken måte dette kunne gjennomføres.

At A tilsynelatende fremsatte ubetingede salgsfullmakter til bruk overfor ulike angivelige investorer, kan ved denne vurdering ikke tillegges avgjørende vekt. As øvrige korrespondanse med B viste at han - til tross for fullmaktene - ikke mente at SLC en skulle selges eller på annen måte å utnyttes økonomisk overfor en investor uten ytterligere medvirkning fra hans side.

A skrev fra november 1996 og videre ut over i 1997 en rekke telefaxer til B hvor han presiserte at det ikke var tale om diskontering eller salg av dokumentet, men bruk av dokumentet som sikkerhet for pengeplasseringer fra investorer. As forskjellige telefaxer forutsatte stadig reell medvirkning fra hans side, som avgjørende for de nærmere betingelser og avtaler som måtte etableres før investeringsavtaler kunne inngås.

Disse dommere finner ikke nærmere opplysninger som indikerer at noen seriøst har vurdert å investere i dokumentet. Disse dommere har i denne forbindelse bl.a. vurdert As kontakt med K i selskapet ØØ Inc, London og L i selskapet ÅÅ cc i Sør-Afrika, jf. nærmere om denne kontakt i bemerkningene fra dommerne *Dæhlin, Helland og Kleve* nedenfor.

Ingen av disse eller andre personer som B eller andre har presentert som mulige investorer overfor A, fremtrer som reelle investorer. Alle er useriøse deltakere i et spill der de utad fremsetter tilsynelatende investeringstilbud, men som likevel etter sitt innhold og beløpenes størrelse samt sammenhengen for øvrig, ikke fremstår som reelle tilbud. Ingen av de omtalte personer stod i fare for å lide noe tap som følge av As opptreden. Disse dommere legger til grunn at A var kjent med alle disse forhold.

B rolle er usikker. Han har sett korrespondanse som for en advokat måtte fremstå som useriøs - likevel fortsatte han sitt arbeide med å finne investorer. As forhold til og kunnskaper om B rolle er uklar.

Disse dommere tar så stilling til om A kan straffes for forsøk på bedrageri, jfr. straffeloven § 270 jfr. § 49. Spørsmålet blir om han har overskredet grensen for straffbart forsøk. Straffeloven § 49 fastsetter at dette foreligger når « der er foretaget Handling, hvorved dens Udførelse tilsigtedes paabegynt. »

Avgjørende for As forhold etter generell strafferettslig lære, jfr. *Johs Andenæs, Alminnelig strafferett*, 4. utg., side 315, vil være om A ved sin handlemåte har vist at forberedelsene og overveielsernes tid er forbi, og at han har gjort sitt for at bedrageriet kan fullbyrdes uten at det er nødvendig med ytterligere overveielser, beslutninger eller tilsagn fra hans side.

At en gjerningsmann benytter seg av medhjelper, reiser særlige spørsmål. Hver enkelt deltaker i et straffbart forhold må bedømmes selvstendig. A kan derfor straffes for forsøk på bedrageri selv om B bare befinner seg på stadiet for straffrie forberedelseshandlinger.

Disse dommere er kommet til at det ikke er ført bevis for at A har overskredet grensen for straffrie forberedelser. A har, som nevnt, tatt skritt for å tilrettelegge dokumentasjon for

gjennomføring av investorbedrageri, men mye gjensto. Avgjørende for sakens videre forløp, ville bl.a. kunne avhenge av de krav en fremtidig investor måtte stille for å investere. At SLCen ville spille en rolle i etableringen av et angivelig sikkerhetsnett for investor, må anses på det rene. A hadde imidlertid etter alt å dømme - til tross for avgitte fullmakter - enda ikke tatt den endelig beslutning om på hvilken måte SLC en kunne utnyttes.

At A - ut fra de omtalte forhold med grunnlag i SLCen, hans fullmaktsdokumenter og/eller øvrige brev til B eller andre - anså det overveiende sannsynlig at potensielle investorer stod i fare for å kunne foreta investeringer og/eller andre disposisjoner som kunne volde vedkommende fare for tap, foreligger det ikke bevis for.

Disse dommere finner etter dette at A må frifinnes for forsøk på bedrageri etter tiltalens post II b. At A har gjort seg skyldig i vedvarende og alvorlig rettstridig bruk av falskt dokument, er imidlertid på det rene, jf. nærmere rettens premisser for tiltalens post III b.

Dommerne, Dæhlin, Helland og Kleve vil bemerke:

Som nevnt ovenfor skrev A til B den 16. oktober 1996 og gav ham fullmakt til å selge SLCen til 30 % av pålydende. Ved telefaks av 30. oktober 1996 underrettet B A om at hadde en kjøper og ba A levere et brev fra utstedende bank om diverse bekreftelser. Samme dag sendte A en fax til B hvor A uttalte at hans selskap - X - var villig til å bekrefte sikkerhet med fullt banksansvar og underrette kjøperen, med forbehold om mottak av oppgjør, om at verdipapiret kunne kreves innløst til full verdi på utløpsdato ved selskapets kontor. A bekreftet videre at dokumentet var ekte. Noe av de samme opplysninger fremgår av As brev til B av 6. november 1996, men da på vegne av selskapet XX Inc Norway AS. I brev av 7. november 1996 til A opplyste B at han var i ferd med å avslutte handelen.

A og B fortsatte korrespondansen om salg, eventuell annen utnyttelse av dokumentet. I denne forbindelse var A blant annet i direkte kontakt med K i selskapet ØØ Inc, London som mulige investor. Disse dommere viser til Ks brev av 3. juni 1997 til A hvor det fremgår at han har fått henvendelse fra B, og at han kan bistå med å diskontere SLCen. Etter dette foregikk det utover sommeren og høsten korrespondanse mellom B og Johannsson om saken. A var også i direkte kontakt med L i selskapet ÅÅ cc i Sør-Afrika. Det fremgår av hans brev til A av 11. juni 1997 at også han har fått henvendelse fra B om saken, og at han var interessert i å delta i investeringen sammen med ytterligere en person. Det vises til korrespondanse med disse sommeren og høsten 1997.

Det ble imidlertid ikke noe salg eller annen utnyttelse av SLCen, og det er opplyst at politiet iverksatte etterforskning i Storbritannia vedrørende slike dokumenter A hadde befattning med.

Som det fremgår ovenfor har disse dommere lagt til grunn at SLCen var falsk, og at A var klar over det. Spørsmålet blir så om A har overskredet grensen mellom straffrie forberedelse og straffbart forsøk på bedrageri. Disse dommere viser i denne forbindelse til det som er bemerket ovenfor på side 22, tredje og fjerde avsnitt, når det gjelder forståelsen av straffeloven § 49.

Disse dommere finner det bevist utover rimelig tvil at A har gjort seg skyldig i straffbart forsøk på bedrageri. Som det fremgår ovenfor fylte A ut SLCen i 1993. Etter disse dommeres syn ble dokumentet med dette komplett. Han sendte originaldokumentet til B 1. april 1993, og i det ovennevnte brev av 16. oktober 1996 fra A til B, ba han sistenevnte selge dokumentet. Etter disse dommeres syn hadde A ved dette gjort det som var nødvendig for å få solgt dokumentet til potensielle investorer. At det eventuelt var visse forhold i dokumentet som burde justeres, har etter disse dommeres mening ikke betydning. A var også selv i direkte kontakt med mulige investorer, K og L, slik det beskrives ovenfor. Etter disse dommeres oppfatning var As hensikt med de nevnte handlinger å utnytte dokumentet for å oppnå uberettiget vinning. A var klar over at dokumentet var falskt, og med disse handlinger utsatte han potensielle investorer for tap eller fare for tap.

På samme måte som ved andre poster i saken, kan det synes uforståelig at A forsøkte å forlede potensielle investorer med dokumenter som det må antas at mange etter kort tid vil forstå var ledd i et svindelopplegg. Imidlertid er det nettopp forskjellige varianter av denne type dokumenter A har befattet seg med. Etter disse dommeres oppfatning må det legges til grunn at A mente at han skulle greie å forlede investorer ved hjelp av slike dokumenter.

Etter dette konkluderer disse dommere med at både de objektive og subjektive vilkår i straffeloven § 270, første ledd nr. 1, jfr. annet ledd, jfr. § 271, jfr. § 49 er til stede. A blir følgelig å straffe for forsøk på bedrageri, og på grunn av beløpets størrelse anses forholdet for grovt.

Da tre dommere har stemt for frifinnelse ved denne post og tre dommere for domfellelse, blir A å frifinne, jfr. straffeprosessloven § 35, første ledd.

Tiltalens post IIIa

A er satt under tiltale for at han den 11. mars 1996, som ledd i bedrageriforsøket i post IIa benyttet et brev, angivelig fra Standard Chartered Bank, Filippinene overfor DnB til tross for at han visste at brevet var falskt.

Dommerne Rønning, Eng og Bendixen er av den oppfatning at A overfor DnB har benyttet som ekte et forfalsket dokument. Disse dommere er imidlertid, som lagt til grunn ved frifinnelsen av A for forsøk på bedrageri etter tiltalens post II a, kommet til at han ikke har benyttet SLCen som middel til noen forbrytelse overfor DnB. A må derfor frifinnes for overtredelse av straffeloven § 183.

Dommerne Dæhlin, Helland og Kleve finner at A må dømmes i samsvar med tiltalen, jfr. straffeloven § 183. Det vises til disse dommeres bemerkninger under drøftelsen av tiltalens post II a. A oversendte kopi av et brev eller telex som han hadde mottatt fra I og som etter sin tekst utga seg for å stamme fra Standard Chartered Bank, Manilla. A bekreftet dette i sitt følgeskriv til DnB til tross for at han visste at brevet/telexen var falsk og ikke stammet fra banken. A benyttet dokumentet forsettlig som middel i bedrageriforsøket mot DnB.

Da tre dommere har stemt for frifinnelse ved denne post og tre dommere for domfellelse, blir A å frifinne for overtredelse av straffeloven § 183, jfr. straffeprosessloven § 35, første ledd.

Etter dette vil lagmannsretten ta stilling til hvorvidt A kan dømmes for overtredelse av straffeloven § 182. Spørsmålet ble forelagt partene under ankeforhandlingen, og partene redegjorde for sine anførsler i denne forbindelse.

De dommere som ble overstemt når det gjelder skyldspørsmålet vedrørende straffeloven § 183, skal ta del i avgjørelsen av om straffeloven § 182 er overtrådt, jfr. straffeprosessloven § 32, annet ledd.

Straffeloven § 182, første ledd, første straffalternativ rammer den som i rettstridig hensikt benytter som ekte eller uforfalsket et ettergjort eller forfalsket dokument eller medvirker til dette.

A brukte det falske dokumentet 11. mars 1996 ovenfor DnB for å underbygge grunnlaget for tidligere diskonteringsanmodning 6. mars 1996. Selv om denne ikke ble fremsatt i den hensikt å skaffe A eller andre en uberettiget vinning, og A derfor ikke kan straffes for overtredelse av straffeloven § 270, må det være klart at bruken av dokumentet - som nærmere er beskrevet i tiltalens post II a - likevel var rettstridig overfor banken.

Etter dette er lagmannsretten enstemmig kommet til at A blir å dømme for overtredelse av straffeloven § 182, første ledd, første straffalternativ.

Tiltalens post III b

A er satt under tiltale for i løpet av 1997 i forbindelse med bedrageriforsøket beskrevet i post II b å ha benyttet et falskt « Standby Letter of Credit » angivelig utstedt av American Securities Bank and Trust Company S.A.

Dommerne Rønning, Eng og Bendixen finner at A i forbindelse med handlingene i post IIb, benyttet et falskt « Standby Letter of Credit » angivelig utstedt av American Securities Bank and Trust Company S.A. Disse dommere er imidlertid, som lagt til grunn ved frifinnelsen av A for forsøk på bedrageri etter tiltalens post II b, kommet til at han ikke har benyttet SLCen som middel til noen forbrytelse. A må derfor frifinnes for overtredelse av straffeloven § 183.

Dommerne Dæhlin, Helland og Kleve finner at A må dømmes i samsvar med tiltalen. Det vises til disse dommers bemerkninger under drøftelsen av tiltalens post II b. A benyttet et falskt « Standby Letter of Credit » som ledd i et bedrageriforsøk, og han må derfor dømmes for overtredelse av straffeloven § 183.

Da tre dommere har stemt for frifinnelse ved denne post og tre dommere for domfellelse, blir A å frifinne for overtredelse av straffeloven § 183, jfr. straffeprosessloven § 35, første ledd.

Etter dette vil lagmannsretten ta stilling til hvorvidt A kan dømmes for overtredelse av straffeloven § 182. Spørsmålet ble forelagt partene under ankeforhandlingen, og partene redegjorde for sine anførsler i denne forbindelse.

De dommere som ble overstemt når det gjelder skyldspørsmålet vedrørende straffeloven § 183, skal ta del i avgjørelsen av om straffeloven § 182 er overtrådt, jfr. straffeprosessloven § 32, annet ledd.

Lagmannsretten finner enstemmig at A må dømmes for overtredelse av straffeloven § 182, første ledd, første straffalternativ som rammer den som i rettstridig hensikt benytter som ekte eller uforfalsket et ettergjort eller forfalsket dokument eller medvirker til dette.

Lagmannsretten finner det klart at A forsettlig har benyttet den falske SLCen omtalt under tiltalens post II b rettstridig i sitt opplegg for å tilrettelegge investorbedragerier i Sør Afrika og eventuelt andre områder. Lagmannsretten viser til omtalen av As arbeide under tiltalens post II b. At A ikke kom så langt i sitt arbeide at han kan dømmes for forsøk på bedrageri, har i denne sammenheng ikke betydning.

A blir etter dette å dømme for overtredelse av straffeloven § 182, første ledd, første straffalternativ.

Tiltalens post IIIc

A er satt under tiltale ved at han 30. oktober 1996 som ledd i bedrageriforsøk, som beskrevet under tiltalens post IIb, sendte et brev til advokat B, hvor han selv undertegnet med sin tre år gamle sønn Cs navn, jfr. straffeloven § 183.

Flertallet, dommerne Dæhlin, Rønning, Kleve, Eng og Bendixen finner bevist at A har skrevet det aktuelle brevet og undertegnet med sin sønns navn. A har erkjent dette under ankeforhandlingen. Flertallet er imidlertid kommet til at det ikke er ført bevis for at A sendte brevet til advokat B. Advokaten kan ikke huske å ha mottatt brevet, og A mener at det ikke ble sendt. Årsaken er noe uklar etter As forklaring. Andre bevis ut over en generell formodning for at utferdigede og undertegnede kopier av brever faktisk er sendt, foreligger ikke. Flertallet finner i dette tilfelle ikke at en slik formodning er tilstrekkelig som bevis for domfellelse.

Påtalemyndighetens anførsel om at A sendte brevet 17. juli 1997 til advokat B med slik påtegning: « Revalidated 17/7/97 », tar lagmannsretten ikke stilling til. Dette er et annet straffbart forhold enn det tiltalen beskriver, jf. straffeprosessloven § 38, første ledd.

Mindretallet, dommer Helland finner det bevist at A sendte brevet. Han må derfor dømmes i samsvar med tiltalen på dette punkt.

Etter dette blir A - i samsvar med flertallets standpunkt - å frifinne for overtredelse av tiltalens post IIIc.

Generelt om postene IV-VII.

I disse tiltaleposter har man fått utenlandske investorer til å investere i handelsprogrammer med finansielle instrumenter. Programmene gjelder investeringer i Medium Term Notes (MTN) og Treasury Bills (T-Bills).

Det er opplyst i saken at MTN er en viktig finansieringskilde for blant annet amerikanske selskaper og føderale organer, samt overnasjonale institusjoner. MTNer er obligasjoner, for en stor del med mellomlang løpetid, fast kupongrente og kredittvurdering av utsteder. Bruken av MTNer har

økt siden 1970-tallet, blant annet på grunn av enklere utstedelsesprosedyrer og større fleksibilitet enn mer tradisjonelle selskapsobligasjoner. I saken her har det i det vesentlige dreiet seg om MTNer fra selskaper med meget sterk betalingssevne, betegnet som « rating AA eller bedre ». På bakgrunn av forklaringene fra vitner i saken, herunder påtalemyndighetens sakkyndige vitne, professor Thore Johnsen, legger lagmannsretten til grunn at omsetning av disse instrumenter normalt gir svært små prisdifferanser. Markedet er profesjonelt og likviditeten i papirene er god. T-Bills er amerikanske statsobligasjoner, uten reell risiko og derfor små differanser i vinning/tap ved omsetning.

I saken har investorene blitt forespeilet høye avkastninger over kort tid, og slik at investorenes penger skulle være sikre i hele investeringsperioden. Normalopplegget har vært at man skulle bruke investorenes penger til å kjøpe Proof of Funds, såkalt kjøpskapasitet. Dette er ikke et vanlig brukt begrep, men hensikten i saken her var at man skulle vise overfor handelspartnere at man var i stand til å handle med store beløp når det gjaldt investeringer i MTNer og T-Bills. I saken har man også leiet Proof of Funds - andres midler brukes for å gjøre seg attraktiv som investor.

Med bakgrunn i kjøpskapasiteten, skulle det fremskaffes lån i banker. Lånet skulle være en såkalt marginkreditt av betydelig størrelse. Det skulle trekkes på kreditten for å kjøpe finansielle instrumenter. Normalt skulle det ikke kjøpes før man hadde skaffet en selger. Delvis skulle selgeren gi kreditt eller man kunne benytte fortjeneste fra tidligere transaksjoner til å gjøre opp for nye. På denne måte behøvde man ikke å trekke så mye på kreditten. Fortjenesten ville bli forskjellen mellom kjøps- og salgsbeløp. Det ble fremhevet at man ville få god fortjeneste fordi transaksjonsvolumet var enormt i forhold til investeringen. Av dokumentene fremgår det at det i det vesentlige skulle kjøpes til 67 - 75 % av pålydende og selges til 85 - 95 % av pålydende.

Etter bevisførselen i saken legger lagmannsretten til grunn at de beskrevne handelsprogrammer ikke lar seg gjennomføre.

For det første legger lagmannsretten til grunn at det i saken verken er fremlagt låneavtaler eller lånetilsagn fra banker som skulle sikre mulighet for å kjøpe MTN-er og T-Bills. A hevder at det ble gitt slike lån, men lagmannsretten finner at dette ikke er tilfelle. Videre vil lagmannsretten bemerke at for å få så store banklån som det er tale om i saken, må det stilles sikkerhet. Lagmannsretten finner det bevist at det aldri har foreligget tilbud om sikkerhet av en størrelsesorden som ville blitt forlangt. Verken de involverte personer, A og hans selskaper eller de øvrige selskaper som det er redegjort for ovenfor, hadde finansiell styrke til å kjøpe finansielle instrumenter i den størrelsesorden det var tale om.

For det annet legger lagmannsretten til grunn at de ovenfor nevnte kjøps- og salgskurser ikke har rot i virkelighetens verden. MTNer og T-Bills gir små fortjeneste- og tapsmarginer ved omsetning. Det vises til vitneforklaringene, herunder fra professor Thore Johnsen, som blant annet ga uttrykk for at et kjøp til 67 - 75 % og et salg til 85 - 95 % er helt urealistisk.

Under ankesaken har A kommet med en noe annen forklaring om hvordan fortjenesten kunne oppstå - nemlig at man kjøper et dårlig verdipapir rimelig og så får man garanti fra en « topprated » bank eller et forsikringselskap. Verdipapiret får da en helt annen salgsverdi, og det oppstår derfor en fortjeneste. De sakkyndige vitner har imidlertid uttalt at dette ikke lar seg gjøre idet forsikringspremien i det alt vesentlige vil spise opp fortjenesten.

I de fire tiltaleposter er avtalekonstruksjonene svært komplekse og til dels uklare. Mange personer er involvert, og det er ofte vanskelig å finne ut hvilke roller de forskjellige personer og selskaper har. Det foreligger også en betydelig mengde korrespondanse mellom de involverte parter, særlig mellom A, C, D og E. Det hele har gått svært fort, og i en slik situasjon vil det være vanskelig for investorene å få tid til å gjennomføre nødvendige undersøkelser underveis. Etter lagmannsrettens oppfatning har dette vært gjort med hensikt for at det skal bli vanskelig for investorene å finne ut av det hele, og slik har dette bidratt til forledelse av disse.

Det har vært omfattende bevisførsel for å påvise at avtalekonstruksjonene og handelsprogrammene i saken her har mange likhetspunkter med lignende saker i USA. Flere vitner for lagmannsretten har arbeidet med slike saker. Det er lagt frem et skrift fra 2002, utgitt av The World business Organisasjon (ICC) med tittel « Preventing Financial instrument fraud, The Money Launderers' Tool » og et skrift fra The Law Society i USA, benevnt « Warning, Banking Instrument

Fraud », sist revidert i juli 2001. I sistnevnte skriv er det inntatt en liste over momenter det anbefales at man skal være på vakt over, såkalte « Red Flags ». Etter lagmannsrettens syn har avtalene og handelsprogrammene i saken her likhetstrekk med det som omhandles i skrивene, men det er ikke nødvendig å gå nærmere inn på dette bevismateriale.

Etter dette finner lagmannsretten det bevist utover enhver rimelig tvil at oppleggene i disse tiltalepostene, er svindelopplegg som har til hensikt å forlede investorene, og at A har hatt en sentral rolle.

Tiltalens post IV

Lagmannsretten finner etter bevisførselen at pengebeløpet på USD 1 499.992, som ble overført til Finansbanken, stammet fra bedrageri overfor M.

F ble domfelt i U.S. District Court i New York 2. februar 2001 til tre års fengsel for bedrageri overfor M. F erklærte seg straffskyldig overfor domstolen. Lagmannsretten finner ikke grunn til å trekke i tvil F' skylderkjennelse.

M inngikk gjennom sitt selskap HJT Financial ILC og Summa Investment Corporation v/ N, 23. juli 1997 avtale om prosjektfinansiering - deltakelse i handelsprogram - med et beløp på USD 2 mill. M ble i avtalen forespeilet en avkastning på 10 % pr. handelsuke. Programmets løpetid var ett år bestående av minst 40 handelsuker i løpet av en 52 ukers periode. M ville motta avkastning innen tre bankdager etter hver handelsperiode. Avtalen fastsatte at M skulle overlate til Summa Investment Corporation v/ N investeringsbeløpet mot en bankgaranti på 106 % av beløpet. M var derved forutsatt utelukkende å ha risiko for manglende avkastning.

N samarbeidet med en megler i New York, O, for å oppfylle avtalen. O kom i kontakt med F, som etter nærmere samtaler med O, oppsummerte partenes enighet i et brev til O 29. september 1997. Brevet viser at F var kjent med avtalen om prosjektfinansiering fra 23. juli 1997. Det vises til at F i brevet til O beroliget ham med at så snart investeringsbeløpet var betalt, ville betalingene som fastsatt i avtalene bli gjennomført. F må her åpenbart sikte til bestemmelsen om 10 % avkastning pr. handelsuke i avtalen.

F søkte i brevet til O å overbevise ham om at M trygt kunne overføre investeringsbeløpet på USD 2 mill. til F' konto i Chase Manhattan Bank, og at F - etter at overføring hadde skjedd - etter beste evne ville medvirke til at prosjektfinansieringsavtalen ble oppfylt. M risiko ville etter F' garantier være begrenset til uteblitt avkastning av investeringsbeløpet.

M overførte i tillit til dette 1. oktober 1997 USD 2 mill. til F konto i Chase Manhattan Bank.

F oppfylte imidlertid ikke sin forpliktelse om å medvirke til oppfyllelse av avtalen. Han overførte i stedet 2. oktober 1997 USD 1,5 mill. til en konto i Finansbanken i Oslo tilhørende Z BA, disponert av A. Resterende beløp, USD 500.000, beholdt han selv.

Straffedommen i USA mot F på tre års fengsel er basert på dette forhold. F erklærte seg i følge dommen straffskyldig for blant annet feilaktig å ha fremholdt overfor en investor at F' selskap, Universal Computer Lines Inc i New York, kunne oppnå en høy forrentningsprosent dersom investor investerte i ettårige bankobligasjoner i Norge til tross for at F visste at dette ikke kunne oppnås.

At pengebeløpet på USD 1 500.000 (1 499.992 etter fradrag av betalingsgebyr) representerte en andel av F' utbytte etter fullbyrdet bedrageri overfor M, må etter dette anses på det rene.

Lagmannsretten finner det bevist at As forretningsforbindelse, C, allerede i september 1997 var i samtaler med F i anledning hans forestående mulighet til å få hånd om M midler. Korrespondansen sett i sammenheng tilsier dette. F og C må under disse samtaler ha blitt enige om å overføre USD 1,5 mill. til Norge av de USD 2 mill. som F da forventet at M snart ville innbetale. F var samtidig i kontakt med P i New York - sannsynligvis for å få bistand fra ham om hvordan saken skulle håndteres etter innbetaling fra M.

Lagmannsretten finner det bevist at C og A i september/oktober 1997 samarbeidet med sikte på å etablere et kontraktsgrunnlag for iverksettelse av høyavkastnings handelsprogram basert på kjøp og salg av MTNer. Pengebeløpet fra F var tilsynelatende ment å inngå i programmet som Proof of Funds, se nærmere om dette begrep i dommen foran på side 27. Opplegget fremgår bl.a. i en joint

venture avtale med F, jfr. et utkast C forela A 22. september 1997:

The amount invested will be leveraged by the program manager (dvs. C) to one hundred million United States dollars (USD 100.000.000). By obtaining a restricted line of credit with the Funds provided by the Investor.

The Profit for each and every Tranche shall be paid as stated above.

Every trade (tranche) will yield a minimum profit of twelve percent (12 %) (USD 12.000.000). It is expected to achieve a minimum of two Tranches per week.

The first (1st) payment will be disbursed immediately on Completion of the first tranche.

Den 24. september 1997 ble det inngått en joint venture avtale mellom F og C hvor blant annet en tilsvarende bestemmelse inngår.

C forela A i en telefax datert 6. oktober 1997 et nytt utkast til en intensjonsavtale for gjennomføring av F transaksjonen, der det fremgikk at A og Cs felles selskap, Æ Inc, skulle stå som kjøper av nyemmiterte obligasjoner, 7,5 % rente, utstedt av topp 25 banker rated AA eller bedre pålydende USD 10. mill., 25. mill. osv. - samlet kontraktspris var USD 50 milliarder til en pris 67 % av pålydende verdi. C forespurte A om utkastet til avtale hadde riktig utforming.

Lagmannsretten finner det klart at A visste at beskrevne avtale ikke hadde noen realitet. Opplegget forutsatte kjøp og salg av MTNER til beløp og i et omfang som ingen av de involverte eller øvrige medhjelpere hadde finansiell evne til å gjennomføre. Avkastningen, som var forespeilet, var like urealistisk. As etterfølgende behandling av pengene, jf. nærmere nedenfor, viste også klart at han ikke hadde noen tanker om å benytte midlene til kjøp og salg av obligasjoner for å generere avkastning som forespeilet.

A fikk ved Ps telefax av 8. oktober 1997 bekreftet at innbetalte midler ikke tilhørte F, men andre investorer. P ba i telefaxen om en klargjøring av situasjonen etter overføring av pengebeløpet:

We are in need of your assistance and clarification. On Friday last the process to transfer the above mentioned sum, 1.5 M USD, began and was completed on MONDAY, recorded TUESDAY in the account. The out line supplied indicated that there would be certain acknowledgements, contracts and participation instructions lodged and recognized. Mr. F represents the actual owners of the funds who are looking to him for answers. We are looking to you for those same answers.

It is our feeling that a receipt of the funds should be produced. The instructions for the disbursements of participation acknowledged, which would help with the actual owners of the funds. ---

A fikk i telefaxen klar beskjed om at F ikke var « actual owners of the funds », men at disse tilhørte utenforstående investorer.

Som nevnt foran fikk F overført USD 2 mill. fra M den 1. oktober 1997. Allerede 2. oktober undertegnet F på et overføringsbilag til Chase Manhattan Bank med anmodning om å overføre USD 1,5 mill. til As konto i Finansbanken. Pengebeløpet ble kreditert Z BA's konto", disponert av A. A mottok i forbindelse med pengeoverføringen ingen nærmere beskjed fra F om hvordan midlene skulle anvendes.

A opplyste under ankeforhandlingen at han var klar over at overføringen ville skje etter tidligere samtale med C, og han ga kontonummeret til C. I forholdet mellom A og C var det angivelig C som var berettiget til å disponere over beløpet. A krediterte derfor i sitt interne kontosystem beløpet til C.

A foretok - etter avtale med C - i perioden fra 9. oktober til 21. november 1997 en rekke overføringer fra det innbetalte beløp USD 1,5 mill. til C, P, selskaper A kontrollerte og andre. Ingen av overføringene hadde noen sammenheng med iverksettelse av program for kjøp og salg av obligasjoner. Til sammen ble det overført i alt USD 1 472.000.

A overførte i oktober og november 1997 i alt USD 370.000 til X AS og USD 55 859 til en annen konto tilhørende Z BA - i alt USD 425.859, mens det resterende ble overført andre personer og selskaper.

A ble pågrepet 17. desember 1997. Det var da i behold kr 1.798.000 på i alt tre kontoer, som i det alt vesentlig stammer fra F overføringen, mens et mindre beløp kr 199.693 stammet fra andre kilder. A har derved gjennom selskaper han kontrollerte forbrukt kr 1.254.557.

Lagmannsretten finner på dette grunnlag det klart at A objektivt sett har forholdt seg som beskrevet i tiltalen. A har mottatt og disponert over USD 1 499.992, som er en del av det utbytte F skaffet seg ved bedrageri overfor M. Straffeloven § 317 krever imidlertid som vilkår for straff at A har handlet forsettlig. Spørsmålet blir da om A visste eller det fremstod for ham som overveiende sannsynlig at mottatte midler stammet fra en straffbar handling.

Lagmannsretten bemerker at det etter gjeldende rett ikke er en betingelse for straffbarhet etter straffeloven § 317 at utbyttet kan tilbakeføres til en bestemt straffbar handling, jfr. Johs Andenæs, Formuesforbrytelsene, 6.utg., side 204.

A har under ankeforhandlingen forklart at han ikke var kjent med at midlene stammet fra straffbare handlinger. A trodde midlene tilhørte F' selskap Universal Computer Lincs Inc. i USA. Lagmannsretten finner As forklaring ikke troverdig.

Lagmannsretten er overbevist om at A, senest da han ble kjent med innbetalingen av pengene 7. oktober 1997 til konto tilhørende Z BA, visste at midlene stammet fra bedrageri overfor en investor i USA.

Lagmannsretten har lagt vekt på at A mottok USD 1,5 mill. fra F, som han knapt kjente fra tidligere. Betalingsoverføringen var ikke vedlagt nærmere betalingsinstruksjoner fra F. Ut fra det som er fremlagt av skriftlig materiale, var det alene C som disponerte over pengebeløpet, uten at A fra F hadde mottatt noen rammer for Cs fullmakter. A hadde ut fra disse forhold ingen grunn til å tro at F investerte egne midler eller lovlig forvaltede midler. A visste ut fra beløpets størrelse, sammenholdt med behandlingsmåten, at dette måtte være utbytte fra straffbare handlinger.

Lagmannsretten vil for øvrig peke på at A hele tiden var klar over at de høyavkastningsprogrammer som pengebeløpet var påstått å skulle inngå i, var fiktive og aldri var tenkt gjennomført. Han var selv deltaker i utarbeidelsen av dokumenter og gav råd i denne forbindelse. A visste at opplegget med høyavkastningsprogram var etablert for å kunne gi en tilsynelatende rasjonell begrunnelse for overføring av pengebeløpet til Norge og den videre disponering av midlene. At det var behov for en slik begrunnelse, viste også A at pengebeløpet måtte stamme fra straffbare forhold.

Lagmannsretten finner etter en samlet vurdering av disse forhold det klart at A visste at pengebeløpet stammet fra bedrageri overfor en investor. A har etter dette forsettlig forholdt seg som beskrevet i tiltalebeslutningens post IV. A har vært en sentral aktør i videreformidling av M midler og arbeidet for å sikre seg selv og de øvrige deltakere andel av beløpet.

A må etter dette dømmes for overtredelse av straffeloven § 317, første ledd, jfr. tredje ledd. Forholdet anses som grovt på grunn av beløpets størrelse.

Tiltalens post V

Lagmannsretten legger følgende til grunn:

A kom i kontakt med D og hans selskap Jelaire International Ltd. vår/sommeren 1997. Ved brev av 14. august 1997 fra A til Jelaire v/ D ble det åpnet konto for selskapet hos A. Ved brev av 9. oktober 1997 fra A til GMI-Investment Ltd., Bahamas ble det også åpnet konto for dette selskap. I begge brev brukte A brevhodet til X, men undertegnet på vegne av selskapet M M A C M C Administration BA.

Q og R, bosatt i USA, ønsket å investere midler gjennom Jaglan Trust. Advokat Stephen Cupples var trustens forvalter. Advokat Cupples kom i kontakt med D som blant annet gav ham opplysninger om MTN-markedet. Dersom Cupples gikk inn i et program med MTN, ville pengene stå fast hos en depotagent som skulle beskytte investorene. Pengene skulle bare kunne disponeres i åtte « banktimer ». Instrumentene skulle kjøpes til 85% av pålydende og selges til 95% av pålydende. D opplyste at virksomheten skulle skje ved assistanse fra banker som den amerikanske regjering støttet gjennom sentralbanken.

D gav også Cupples skriftlig materiale, nemlig Federal Reserve Bulletin av 8. august 1993, sammen med et udatert skriv på 12 sider, betegnet « The following pages will help define the « *How's* » and « *Why's* » of program trading ». Det er på det rene at bulletinen er fra den amerikanske sentralbank, men det fremgår ikke hvem som har utgitt det vedlagte skrivet. Lagmannsretten legger til grunn at det som står i skrivet er uriktig, og at det er utarbeidet med tanke på å forlede potensielle investorer. I og med at Cupples fikk dette sammen med bulletinen, fremsto det som om sentralbanken hadde noe med skrivet å gjøre - i hvert fall at det var et offentlig, seriøst dokument om høyavkastningsprogrammer.

Under forhandlingene mellom D og Cupples ble selskapet GMI og advokat Ranellucci, Florida introdusert. Advokat Ranellucci skulle være depotagent. Cupples foretok undersøkelser om Ranellucci gjennom advokatorganisasjonene, men det kom ikke frem noe ufordelaktig om ham. Cupples foretok også andre undersøkelser uten at det kom frem noe negativt og bestemte seg for investere slik som D hadde foreslått.

Den 2. oktober 1997 sendte advokat Cupples USD 2,2 mill. til advokat Ranellucci gjennom NationsBank i USA.

Den 28. oktober 1997 ble det inngått en depot- og forvaringsavtale mellom Jaglan Trust,

GMI og advokat Ranellucci. Jaglan er betegnet som investor, GMI som selskapet og advokat Ranellucci som depotagent. Jaglan skulle plassere USD 2,2 mill. på depotkontoen.

Det følger av punkt 3 i avtalen at Jaglans innbetaling skulle brukes til å anskaffe en MTN. Kapitalstilleren, Jaglan, skulle være forpliktet til å kjøpe MTN for 95 % av pålydende, og MTN-en skulle utstedes av en finansinstitusjon med rangering « A1 » eller bedre av Standard og Poors eller « P1 » eller bedre av Moody's Global Rating Service. I følge punkt 5 skulle Jaglans midler ikke frigis til selskapet før etter ekthetskontroll, og verifisering av at selskapet hadde skaffet kapitalpapir for USD 100 mill. Etter punkt 6 skulle investoren ha tilbake sine midler dersom kapitalpapiret ikke var mottatt av depotagenten innen 25 bankdager.

Avtalen har tre vedlegg, litra A, B og C. I litra C er det en liste over mulige oppgaver som kreves av kapitalstillerens bank for å gjennomføre MTN-transaksjoner. I følge punkt 4 skulle kapitalstillerens bank gjennomføre et « Fedkontrollert » salg av MTNer - « whereby the Federal Reserve probes the Funds Providers account and delivers the MTN directly. »

Samme dag, 28. oktober 1997, ble det inngått en avtale mellom Jaglan, benevnt som kunden, og Ashley International Ltd., Antigua, kalt Joint Venture Fee Agreement. Fra avtalen hitsettes:

WHEREAS, Ashley has resources to arrange a Contract between the Client's Funds Owner and the Seller of the MTN; and,

WHEREAS, Ashley shall through it's fiduciary bank have the Client's Funds Owner invoiced for the purchase of the MTN and in doing so Ashley and the Client agree to split fifty - fifty those earned profits remaining after settlement with the Seller of the MTN and payment of all related bank charges incurred by Ashley with it's fiduciary bank; and,---

D sendte A og C en fax den 29.oktober 1997 hvor det fremgår at han om kort tid ville ha til disposisjon en kapitalbekreftelse på USD 100 mill. fra en bank blant de 100 ledende. Han ba A og C sette sammen en god handel for hans kunde.

Ved fax av 30. oktober 1997 sendte D til A et utkast til avtale mellom Jaglan og Ashley. Utkastet har svært mange likhetspunkter med tidligere nevnte avtaler. Det fremgår av faxen at D ønsket As råd.

I brev av 31. oktober 1997 ga A GMI v/ C råd med hensyn til utkastet som fulgte Ds fax av 30. oktober 1997. Fra brevet hitsettes:

MFCS have raised USD 100 M from Sol bank secured with insurance bonds. The premium is 10 %. MIC and FIT have purchased bonds for USD 5 Mill each. Has GMI any interest to take part of the funds ? All funds will collectively be invested in a Barclays Trading Programme yielding 300 - 400 % pa.

Lagmannsretten legger til grunn at betegnelsen MFCS er en forkortelse for selskapet AFinance Capital Syndicate BA.

A har forklart at han arbeidet for å få et banklån for å finansiere kjøp av MTNer. Han samarbeidet om dette med Rick Denton som representerte selskapet Commerce Capital International Limited i Wales, Storbritannia. I denne forbindelse har partene fremlagt en betydelig mengde dokumenter. Etter lagmannsrettens syn er det ikke nødvendig å komme inn på disse. Lagmannsretten finner det bevist utover rimelig tvil at det ikke forelå sikkerheter eller tilfredsstillende forsikringsgarantier som kunne gjøre det mulig å få et så stort lån som USD 100 mill. Det er da heller ikke fremlagt noe lånetilsagn verken fra Sol bank i Spania eller fra andre banker.

Den 5. november 1997 fikk advokat Cupples oversendt fra GMI en revidert utgave av litra A. I punkt II i utkastet beskrives prosedyren. Deretter følger en rekke faxer mellom D, C og A om forskjellige dokumenter som var under utarbeidelse.

Den 11. november 1997 sendte Ashley v/ D et brev til Cupples hvor det fremgår at man vedla en kontrakt på kjøpet av MTN, og at man allerede hadde sendt kontrakten til Finansbanken ASA, Oslo. Brevet slutter med en bemerkning om at transaksjonen snart ville bli slutført. Utkastet, betegnet « Schedule « A » er identisk med et utkast som C på forhånd hadde sendt til A.

Samme dag, den 11. november 1997, ble det inngått en kontrakt om kjøp og levering av bankdokumenter mellom Æ v/ C, kalt selger og Jelaire v/ D, kalt kjøper. Det som skal kjøpes er MTNer fra de 25 mest anerkjente vesteuropeiske banker med rating AA eller bedre, av Standard and Poor. Renten er 7,5 % p.a. og fakturaprisen 76 % av pålydende. Første delbeløp var USD 100 mill., og det skal betales før levering finner sted. Det er på det rene at Cupples fikk kopi av kontrakten, og et lignende kontraktsutkast ble funnet under ransakingen hos A.

Den 19. november 1997 overførte advokat Ranellucci USD 2 mill. til advokat Peter Barnet i advokatfirmaet Rhodes Barlow.

Etter dette fortsatte korrespondansen mellom A og C om fremskaffelse av kapitalbekreftelse på USD 100 mill. A ga uttrykk for at når han fikk USD 1,4 mill. på GMIs konto ville USD 100 mill. bli overført til Chase Bank slik at en kapitalbekreftelse kunne utstedes. Det fremgår blant annet av As fax av 8. desember 1997 til C at: « We are prepared to reserve USD 2 B for this acquisition. Price is 85.0 % of par. We can exit the same MTNs at 92.0 % or better. »

Den 10. desember 1997 ble USD 1,4 mill overført fra advokat Barnet til As konto i Storebrand Bank, Norge.

Den 11. desember 1997 skrev A til advokat Ranellucci og fra brevet hitsettes følgende:

As per request from our client Æ Inc., we forward you the advice we have forwarded them:

Quote:

This is to advice you that we accept the format of the Proof of Funds as presented by Æ Inc. On Desember 5th 1997 as an acceptable instrument to obtain a contract for delivery of Medium Term Notes on a Collateral First basis.

On the basis of same, we herewith advice you of our readiness to issue the POF on receipt of the lease amount to the account of GMI, subject account holders release of same to ourselves and the confirming bank.

We further accept your request to assist in the providence of a collateral contract based on the said POF at your benefit and if required exit such MTN with a resultant credit to yourself of the difference less banking charges. Please note however that last day of trading is December 15th before we commence on the new year.

Av brev av 11. desember 1997 fra A til C fremgår det at A nå kan utstede en kapitalbekreftelse så snart han har mottatt leiebeløpet på GMIs konto, under forutsetning av at kontogiverne friga dette beløpet til A.

Det er på det rene at A aldri fremla noen kapitalbekreftelse.

Påtalemyndigheten pågrep A 17. desember 1997, og samme dag ble kontoen i Storebrand Bank

beslaglagt. Det beslaglagte beløp er senere tilbakeført Jaglan Trust.

Det første vilkår for å dømme etter straffeloven § 317 er at de midler As selskap fikk overført den 10. desember 1997 stammer fra en straffbar handling. Lagmannsretten finner det bevist utover rimelig tvil at dette vilkår er oppfylt.

Lagmannsretten viser til det som er bemerket ovenfor om den innledende kontakt mellom D og advokat Cupples. Videre vises det til de inngåtte kontrakter og den etterfølgende korrespondanse. Det er det rene at det var umulig å fremskaffe såkalt Proof of Funds, og langt mindre komme i en slik posisjon at de kunne kjøpe MTNer for USD 100 mill. Ingen av de involverte selskaper eller personer hadde finansiell styrke til dette, og som ovenfor nevnt var det ikke grunnlag for å få lånetilsagn fra noen bank i en slik størrelsesorden som fremgår av avtalene. Lagmannsretten viser i denne forbindelse til de opplysninger som foreligger som selskapene GMI og Æ ovenfor, side 12.

Avtalekonstruksjonene viser også at det foreligger bedrageri overfor investor. Det er nærmest utelukket at man kan kjøpe for mindre enn pålydende og selge for et høyere beløp omtrent samtidig - slik det står i faxen 8. desember 1997 - at det skal kjøpes til 85 % og selges til 92 %. Lagmannsretten viser til sine generelle bemerkninger om postene IV- VII på side 28. Det er uriktig at den amerikanske sentralbanken har hatt noe med transaksjonene å gjøre. Denne opplysning er etter lagmannsrettens syn tatt inn i avtalene og korrespondansen for å forlede advokat Cupples.

Lagmannsretten viser videre til at beløpet advokat Cupples investerte, USD 2,2 mill., ble spredt til forskjellige personer/selskaper i løpet av kort tid uten at det var noen sammenheng med de avtaler som var inngått mellom advokat Cupples på den ene side og GMI, Ashley og Jelaire på den annen side.

Etter en samlet vurdering finner lagmannsretten det bevist utover rimelig tvil at det foreligger et bedrageri overfor Jaglan v/ advokat Cupples.

Det neste spørsmål er om A har utvist forsett - om han var klar over eller at det fremsto for ham som overveiende sannsynlig at de midler som As selskap mottok 10. desember 1997 stammet fra en straffbar handling.

Lagmannsrettens finner det klart at A, under sin befatning med avtalene, rådgivningen og korrespondansen, visste at midlene stammet fra et investorbedrageri. A har selv i sin forklaring opplyst at han ikke foretok noen undersøkelser om D før han innledet samarbeidet med ham. A har vært sentral i forbindelse med rådgivning, med forsøk på å fremskaffe kapitalbekreftelse og i arbeidet med å få lån for å kunne kjøpe de finansielle instrumenter, MTNer, for USD 100 mill. Det vises til den ovenfor nevnte korrespondansen mellom A på den ene side og D, C og advokat Ranelucci på den annen side. Etter lagmannsrettens oppfatning foreligger det momenter som trekker i retning av at A også har medvirket i selve bedrageriet overfor Jaglan, men retten finner ikke at dette er bevist utover rimelig tvil.

Selve helerihandlingen besto i at A mottok en del av de midler som ble fravendt Jaglan ved bedrageri - nemlig USD 1,4 mill. som ble overført til As konto den 10. desember 1997. Det fremgår av tiltalen at A også skal ha forsøkt å forføye over dette beløpet - ved å planlegge en overførsel til Rick Denton i forbindelse med dennes arbeid for å få lån i Sol bank. Etter lagmannsrettens oppfatning er det ikke nødvendig å gå inn på dette.

På grunn av beløpets størrelse og omstendighetene for øvrig finner lagmannsretten at heleriet er grovt.

Etter dette blir A å dømme for overtredelse av straffeloven § 317, første ledd, jfr. tredje ledd.

Tiltalens post VI

Lagmannsretten legger følgende til grunn:

Den 8. mars 1998 ble det inngått en avtale mellom selskapet Sterling Management Services Inc, Isle of Man v/ Frederick E og investorene R og S om fortrolighet/ikke omgåelse. R/S fikk dessuten overlevert et udatert skrift med tittel « All you wanted to know about bank debentures trading programs - but did not dare to ask ! ». Det er ikke opplyst hvem som har utgitt dette skriftet. I brev av 22. juni 1998 fra R til « Programforvalter/kontraksadministrator » fremgikk det at R ville delta i

et program for private investeringer og i utgangspunktet ønsket å investere USD 10 mill.

Selskapet Sterling Management Services Inc, i det følgende kalt SAS, ble stiftet 22. juli 1998 med en aksjekapital på 2 000 og med 2 000 aksjer. Fredrick E sto bak selskapet, som var hjemmehørende på Turks & Caicos Islands.

I 1998 mottok SAS en rekke innbetalinger fra amerikanske investorer, herunder R og S, som betalte tilsammen USD 12,5 mill. til selskapet i løpet av juli - august 1998. SAS' konto var først i Barclays Bank, Turks & Caicos. I juli/august 1998 ble midlene overført til Bank of Butterfield, Bermuda, og 17. august 1998 ble midlene overført til Allied Dunbar Bank, Isle of Man.

A har forklart at han aldri hadde møtt E, men hørte ham første gang omtalt i et møte i august 1998 hvor C og revisoren i SAS, Manisha Shrivastava, var til stede. Shrivastava opplyste at E var entreprenør og hadde tjent store penger på denne virksomheten. E ville investere sine midler, og A sa seg villig til å bistå. A har forklart at han ikke fant grunn til å gjøre nærmere undersøkelse om E og hans virksomhet. A uttalte også at det beløp det var tale om å investere, omkring USD 20 mill., ikke kunne karakteriseres som et stort beløp i forbindelse med den type investeringer som skulle gjøres.

Den 28. august 1998 åpnet A en konto i NationsBank, USA for selskapet MM ACMC Å Inc. A, en person med navn T og U, som er As kone, fikk signaturrett til kontoen.

Den 15. september 1998 sendte A fire brev/faxer til E. Av disse fremgår det blant annet at Es selskap skulle bli medlem av Z BA, og det oppgis kontoopplysninger for mottak av innskudd. Videre gis det opplysninger om tilgjengelige investeringsprogrammer, handel med MTNer. Det kan handles i 40 uker og investoren kan forvente 5 % pr. uke i avkastning. I syklushandelen kan resultatet i forhold til deponert beløp forventes å ligge på 130 % pluss 10 % ganger det antall reinvesteringer som Fed tillater. Det står også følgende i brevet:

Allow us to advice in confidence that the « Fed programs » are very delicate matters and have as aim to fund humanitarian and other worthwhile non-profitable projects...

The exclusive programs are based on liquid funds of minimum USD 100 Mill. Such programs are executed directly with the Federal Reserve Bank and are subject to their terms and conditions. The trading period depends on the permission by the Fed. Any Fed approved bank may acts as an agent.

Den 16. september 1998 ble det overført USD 20 002.000 fra SAS til As selskap, Å Inc. Beløpet ble overført til den ovenfor nevnte konto i NationsBank. I tidsrommet 18. september til 26. oktober 1998 ble det overført til sammen USD 1 849.000 til samme konto. Midlene kom fra forskjellige investorer og ble overført etter instruks fra E.

Samme dag som den første innbetalingen ble foretatt, 16. september 1998, ble det inngått en avtale mellom SAS v/ E som deponent og As selskap Z BA som depotforvalter.

Det fremgår av avtalen at deponenten har plassert USD 20 mill., som skal stå på en adskilt og sperret konto hos en ledende bankinstitusjon som forvaltes av As selskap. I følge avtalens punkt 6 skal det investeres i « Direct obligations of the United States of America or obligations the principal of and the interest on which are unconditionally guaranteed by the United States of America ». Videre kan det investeres i andre typer obligasjoner etc, og dokumentene skal være forsikret av Federal Deposit Insurance Corporation eller tilsvarende statlig organ i USA.

Det foreligger også underlagsavtale av 16. september 1998 mellom SAS og As selskap. Av punkt 1 følger det at beløpet som er deponert skulle oppbevares i depotkontoen under hele avtalens varighet. Det følger av punkt 2 at den sikkerhet som det handles med skal være utstedt av Federal Reserve (T-Bills) eller av banker i nordvest Europa/USA med AA-Rating eller bedre. Videre foreligger det kontrakt datert 17. september 1998 mellom SAS og Æ som ble funnet ved beslaget hos A. I avtalens punkt 1.2 A, programmet heter det:

Program manager will be the principal and signatory to the master contract.

The contract is issued by a United States of America Government Agency.

The Funds will be blocked for a year and one day.

Within seventy two hours of the funds being blocked - one hundred and fifty percent (150 %) will be paid to investors designated bank account. There after on best effort bases investor will receive ten percent (10 %) per week for thirty nine weeks at which time the contract will be concluded.

Avtalens punkt 1.14 lyder som følger:

Program manager, warrants with full corporate and legal responsibility that he is able to place the above mentioned bank funds into a secure high yield investment program on a best effort basis as presented to him by the United States of America Government Agency.

Det foreligger flere avtaler, men det er ikke nødvendig for lagmannsretten å gå inn på disse.

I tidsrommet 2. oktober 1998 til 9. mars 1999 foretok A følgende overføringer:

Den 2. oktober 1998 overførte han fra kontoen i NationsBank USD 50 000 til konto i South West Securities, tilhørende Z BA, og han overførte til sammen USD 2,5 mill. fra den samme konto til E i tre overførsler. Den 5. oktober 1998 overførte han USD 1 mill. fra NationsBank til South West Securities. Beløpet på USD 1 mill. benyttet A til å kjøpe en T-Bill, som ble belånt i februar 1999. A brukte lånesummen til å finansiere investeringer i aksjer i en rekke amerikanske selskaper i tiden 23. - 25. februar 1999. Videre overførte han USD 356.000 til en konto i Storebrand Bank ASA, tilhørende M M APMC Fiduciary and Nominees BA. Fra denne kontoen utstedte han en sjekk 9. mars 1999 pålydende USD 300.000 til C.

Etter bevisføringen i saken legger lagmannsretten til grunn at det ikke foreligger noe underlagsmateriale som relaterer disse utbetalingene til kontraktene som det er redegjort for ovenfor eller øvrige kontrakter som forefinnes i saken.

Den 15. oktober 1998 ble As konto i NationsBank sperret av banken. Innestående var da USD 18,8 mill.

I tiden 6. - 26. oktober 1998 var det diverse bevegelser på nevnte konto idet det kom inn midler fra investorene. Det er ikke nødvendig for lagmannsretten å komme inn på disse transaksjonene.

As konto i NationsBank ble beslaglagt av myndighetene i USA den 3. desember 1998.

Flere investorer reiste søksmål i USA for å få tilbake sine midler. I desember 2001 ga United States District Court, Charlotte, USA advokat Michal J. Quilling fullmakt til å motta og fordele til investorene de midler som måtte komme inn etter beslag og inndragning i Norge.

Lagmannsretten finner det bevist utover rimelig tvil at midlene som A fikk overført til kontoen til Å 16. september 1998 stammer fra en straffbar handling, jfr. straffeloven § 317.

E var åpenbart uten midler selv, og i denne forbindelse viser lagmannsretten til den beskjedne aksjekapitalen i SAS samt at det ikke foreligger nærmere opplysninger om Es formuesforhold. E hadde klart å overtale en rekke investorer ved å forespeile dem høye avkastninger. Det vises i denne forbindelse til det ovenfor nevnte skriftet som R fikk av E hvor det beskrives handelsprogrammer som ikke lar seg gjennomføre. Beskrivelsen er svært lik omtalen av handelsprogrammer som er omhandlet i tiltalens poster IV og V. I tillegg er det i større utstrekning enn ved tidligere poster vist til Federal Reserve i forskjellige sammenhenger. De foreliggende avtaler mellom SAS, As selskaper, herunder Æ underbygger også at det hele var svindel. Lagmannsretten har også lagt vekt på at E flyttet midlene fra bank til bank med korte intervaller. Dette viser at han fryktet at bankene ville stille spørsmål rundt kontiene, noe som også delvis ble gjort.

Det neste spørsmål er om A har utvist forsett - om han var klar over eller at det fremsto for ham som overveiende sannsynlig at midlene som As selskap mottok 16. september 1998, stammet fra en straffbar handling.

A har selv forklart at han ikke gjorde noen undersøkelser om E og hans selskap etter møtet med C og revisor Shrivastava i SAS i august 1998. Beløpets størrelse - over USD 20 mill. - og manglende dokumentasjon i forbindelse med denne overføring til A, underbygger også at A var klar over at dette ikke var Es midler. Lagmannsretten har også lagt vekt på de ovenfor nevnte bevegelsene på kontoen når det gjelder stadige innbetalinger til kontoen og Es krav om uttak av midler 19. oktober

1998. Det er også lagt vekt på at A deltar som avtalepart i forvaltningsavtaler med lignende investeringsprogrammer som beskrevet i tidligere tiltaleposter. Slike avtaler er helt urealistiske og er egnet til å styrke forledelsen av investorer. Det vises i denne forbindelse til de generelle bemerkningene om postene IV-VII ovenfor, side 27-29. Videre vil lagmannsretten bemerke at As disponering over midlene i perioden 2. oktober 1998 til 9. mars 1999 ikke var ledsaget av dokumentasjon om hva som var hensikten med overførslene. Overførslene er heller ikke relatert til de foreliggende skriftlige avtaler mellom As selskap, SAS v/ E og Æ. I forhold til investorene, som sendte sine penger til Es selskap, er det overhodet ikke sannsynliggjort noen forbindelseslinjer mellom disse og de nevnte overføringer. Også dette var A klar over.

Lagmannsretten er etter en samlet vurdering kommet til den konklusjon at det er bevist utover en hver rimelig tvil at A var klar over at de omhandlede midler stammet fra et bedrageri overfor investorene.

Selve helerihandlingen består i at A har mottatt de ovenfor nevnte midler og forføyret over de innbetalte beløp som beskrevet ovenfor. På grunn av beløpets størrelse og omstendighetene for øvrig, finner lagmannsretten at heleriet er grovt.

Etter dette blir A å dømme for overtredelse av straffeloven § 317, første ledd, jfr. tredje ledd.

Tiltalens post VII

Lagmannsretten legger følgende til grunn:

På slutten av 1970-tallet startet Hestia Utomo og hennes mann et matvareselskap, Kobe Lyna Industri, som produserte indonesiske delikatesser. Selskapet holdt til i Jakarta i Indonesia, og produktene ble solgt over hele verden. I 1998 ønsket Utomo å oppta et lån for kjøp av driftsmidler. Hun kom da i kontakt med selskapet Crystal Hill Management Corp, British Virgin Islands v/ Taufik Dharma.

Den 21. september 1998 ble det inngått en avtale mellom Crystal Hill Management Corp, i det følgende kalt Crystal, og Kobe Lyna Industri hvor det fremgår at Crystal skulle skaffe Utomos selskap en lånefasilitet på USD 1 250.000. Crystal forpliktet seg også til å ordne med en forsikring av lånet. Betingelsene var at Utomos selskap deponerte USD 500.000, som dokumentasjon på kjøpskapasitet. Beløpet skulle stå på sperret konto i åtte uker - som var den tid Dharma skulle bruke på å skaffe lånefasiliteten. Den 24. september 1998 undertegnet Utomo på en fullmakt som ga Crystal v/ Dharma rett til å representere henne i et investeringsprogram.

Dharma kom i kontakt med C, og den 23. november 1998 ble det inngått en privatplasserings- og handelsavtale mellom Æ Inc på vegne av Dharma, deponenten, og Z BA som nominell eier og Word Investment Network v/ M O Ison som tilrettelegger. C, A, Dharma og Ison underskrev avtalen. Det fremgår av denne at det skulle handles med T-Bills som skulle leveres av deponenten, pålydende USD 10 mill., og at tilretteleggeren, gjennom deponenten, hadde adgang til slike høyavkastningsprogram: « ..operated by Traders with Fed Approved Banks. « . Om fortjenesten står det i punkt 8:

..The payment are Twenty Seven point 517/1000 percent (27.517 %) of the deposited Principal Amount, issued monthly (USD 4.127.500); in ail twelve (12) times during the Term, totally Three Hundred and Thirty point 200/1000 Percent (330.200 %) during the Term (USD 49.530.000). ....

Det følger av punkt 9 at « The enhanced High Yield Investment Program is executed by the Party on a « Best Effort Basis ».

Den 27. november 1998 ble det inngått en avtale mellom Æ og Hestia Utomo.

Det følger av avtalens innledning at Utomo hadde USD 500.000 som hun ønsket å plassere i et privat investeringsprogram, slik at hun skulle delta i et investeringssyndikat, APMC Fiduciary & Nominees BA, der Æ var medlem.

I avtalen vises det til at Utomo har fått utlevert kopi av hovedkontrakten. Lagmannsretten legger til grunn at det her siktes til kontrakten av 23. november 1998, omtalt ovenfor. Det følger videre av

avtalen at investor erklærer at hun forstår hvordan programmet virker, og at programadministrator skal plassere midlene etter beste evne. I følge punkt 2 skulle den totale avkastning av det investerte beløp være 530 %. I punkt 3 fastslås det at dersom betalingen ikke skjer innen den angitte frist, kan investor med 24 timers varsel heve avtalen og be om å få tilbake sin investering. Videre fremgår det av punkt 6 at kapitalbeløpet er sikret gjennom en garanti.

Avtalen ble underregnet av C og Dharma, og A har undertegnet som vitne. Det skal også finnes en annen signert versjon, men retten kan ikke se at denne har noen betydning for saken og går derfor ikke nærmere inn på dette. Det ble videre inngått en avtale mellom de samme parter 29. november 1998, også undertegnet av A.

Den 4. desember 1998 overførte Utomo USD 500.000 til en konto i First Union National Bank, West Chester, tilhørende Å Inc.

Det er ikke bestridt at beløpet som Utomo investerte aldri ble satt på noen sperret konto, og at det ikke ble stilt noen garanti.

Den 7. desember 1998 sendte X en fax til « The Treasurer of » Å Inc. Faxen var undertegnet av A på vegne av det samme selskap - Å - som faxen var stilet til. Det ble bedt om at dette selskaps konto debiteres som følger:

USD 11 850 til Storebrand bank ASA, Oslo, konto tilhørende MM ACMC Investment & Finance AS, med referanse provisjon T-Bill.

USD 10 000 til Barclays Bank til konto tilhørende A Corporate Interests, Trust and Funds Ltd., med referanse provisjon T-Bill transaksjon.

USD 360.000 til Chase Bank N.A. i New York til advokat Harold Greggs advokat klientkonto, World Investment Network, referanse T-Bill transaksjon 10 mill. USD.

USD 13 640 til konto hvor bankens navn ikke er angitt, men kontoinnehaver er MM ACMC Bank de, Commerce Inc. Referansen er provisjon av T-Bill transaksjon.

USD 20 800 og USD 50 000 til samme konto, samme eier og samme referanse som den foregående.

USD 30 000 til Midland Bank, konto tilhørende C.

Det følger av kontoutskrift fra First Union National Bank, datert 9. desember 1998, at overføringene skjedd, fradratt omkostninger. Til sammen utgjør dette beløp noe i underkant av USD 500.000.

Det er ikke omstridt at det aldri ble opprettet noe depot med T-Bills, heller ikke ble det gjennomført noe handelsprogram slik som beskrevet i avtalene.

Gjennom Dharma har Utomo fått tilbake USD 50 000, resten av beløpet har man ikke fått tak i.

A har hevdet at han ble forledet av andre. Den T-Bill som ble kjøpt og som er omhandlet i post VI, var beheftet, hvilket førte til at det ikke ble mulig å gjennomføre handelsprogrammet i henhold til avtalen med Utomo. A har videre forklart at det ikke skulle ha vært avgitt noen garanti overfor Utomo, men at han sto ved denne. Beløpet, USD 300.000, som er omhandlet i tiltalens post VI og som C fikk, skulle brukes til å betale Utomo erstatning. Dette lot seg imidlertid ikke gjennomføre da C ble pågrepet.

Lagmannsretten finner det bevist utover rimelig tvil at A har medvirket til å forlede Utomo til å investere det omhandlede beløp, og at han var klar over at dette ville medføre tap for henne. Det vises til at As selskap var part i avtalen av 21. september 1998. A var også deltaker i avtalen av 27. november 1998, og i denne forbindelse vises det til bemerkningene ovenfor.

Avtalene og investeringsoppleggene er de samme som i tidligere poster i tiltalen. Det opereres med fortjenester som det er umulig å oppnå ved handler med T-Bills. Selskapet Æ er involvert, og i denne forbindelse viser lagmannsretten til det som tidligere er bemerket om dette selskap og dets aksjekapital.

Etter lagmannsrettens oppfatning var A klar over at investeringsopplegget var svindel. Han var klar over at det ikke fantes andre midler i systemet enn innbetalingen fra Utomo. Beløpet, USD

500.000, ble overført til As selskaps konto og ble ikke satt på noen sperret konto. Fem dager etter at A hadde fått beløpet, fordelte han det til diverse personer og selskap som tilhørte ham. De foretatte overføringer kan ikke føres tilbake til avtalene med Utomo. Lagmannsretten viser videre til at på det tidspunkt han mottok beløpet fra Utomo, 4. desember 1998, visste han at etterforskningen mot ham var satt i gang. A hadde da også vært varetektsfengslet - fra 17. desember 1997 til 23. april 1998.

Lagmannsretten finner det klart at A har handlet forsettlig og i vinnings hensikt for seg selv og andre. Det vises igjen til de nevnte overførsler av 7. desember 1998 hvor det fremgår at As selskaper har mottatt til sammen ca USD 110.000.

Etter dette finner lagmannsretten at både de objektive og subjektive straffbarhetsvilkår er oppfylt, slik at A dømmes for overtredelse av straffeloven § 270, første ledd nr. 1, jfr. annet ledd, jfr. § 271. Lagmannsretten finner at bedrageriet er grovt på grunn av beløpets størrelse og omstendighetene for øvrig.

Straffutmålingen

Etter lagmannsrettens oppfatning er tiltalens poster IV-VII de mest alvorlige forhold i saken. A har, sammen med andre involverte, forledet investorene ved å lage fiktive investeringsprogrammer. Det var åpenbart for A at disse programmene ikke lot seg gjennomføre. A og hans samarbeidspartnere hadde heller ikke særlige midler og ikke muligheter til å få lån i seriøse banker. Likevel har A utgitt seg for å være en seriøs finans- og bankmann. De mange selskaper som A stiftet, har etter lagmannsrettens syn i det vesentlige vært opprettet for å forlede investorer og andre og skape inntrykk av at han drev et betydelig finanskonsern. Den gjennomførte svindel overfor investorene som A har deltatt i, omfatter svært store beløp, til sammen ca USD 24 mill. Investorene har lidt store tap. Svindelen har vært godt planlagt, og en rekke meglere og mellommenn med uklar status har vært benyttet. Virksomheten har vært internasjonal, og A har blant annet påstått overfor investorene at han samarbeidet med den amerikanske sentralbank, Federal Reserve. A har hatt en sentral rolle i virksomheten. Etter lagmannsrettens oppfatning er dette samfunnskadelig virksomhet og et angrep på det legale finansmarked. Av almenpreventive grunner må slik virksomhet medføre en streng straff.

Etter lagmannsrettens mening må forholdene i tiltalens post I og III også tillegges betydelig vekt ved straffutmålingen. Å gi uriktige opplysninger om aksjekapitalen i et selskap og begå dokumentfalsk er også alvorlige forbrytelser av samfunnskadelig art.

At A er frifunnet for tiltalens poster II a og b og III c, har etter lagmannsrettens mening mindre vekt ved straffutmålingen.

I skjerpene retning har lagmannsretten lagt vekt på at A tidligere er straffet i Luxemburg som ovenfor nevnt. Det gikk bare ca et år etter endt soning av denne dom før han på ny begikk kriminelle handlinger, nemlig de første forholdene i tiltalen her som ble begått 9. september 1997. På dette tidspunkt var han dessuten personlig konkurs, og selskapet X DA var også under konkursbehandling. Det vises videre til at de siste forhold i saken her ble begått i 1998 - etter at han hadde sittet i varetekt i perioden 17. desember 1997 til 23. april 1998. A har ikke bidratt noe til etterforskningen. Han har hele tiden fastholdt at hans virksomhet ikke er straffbar.

Det er gått lang tid siden de første handlinger i tiltalen ble forøvet. Etter lagmannsrettens mening kan dette forhold ikke tillegges vekt i formildende retning da etterforskningen har vært svært komplisert og tidkrevende og har nødvendiggjort samarbeid med påtalemyndighetene i flere land.

Lagmannsretten kan ikke se at det er momenter som taler i formildende retning ved straffutmålingen.

Etter dette er lagmannsretten kommet til at A må idømmes en ubetinget fengselsstraff av betydelig lengde. Lagmannsretten kan ikke se at det foreligger rettspraksis som gir særlig veiledning ved fastsettelse av straffen, men vil likevel nevne to dommer. I Høyesteretts dom av 2. april 2004, inntatt i Rt-2004-598, ble en person dømt for forsøk på hvitvasking av penger, jfr. straffeloven § 317. Forsøket var utjenelig. Beløpet det dreide seg om var USD 17 mill. Tiltalte ble dømt til fengsel i to år og seks måneder, hvorav ett år betinget. Det ble lagt vekt på tidsmomentet og domfeltes personlige forhold. Ved dom av 3. mars 2004 dømte Borgarting lagmannsrett en person til

fem års fengsel for en rekke forbrytelser, herunder grove bedragerier og forsøk på slike, for over kr 3,3 mill., samt grove legemskrenkelser. Etter lagmannsrettens syn gir disse dommer begrenset veiledning ved fastsettelse av straffen i saken her.

Lagmannsretten er kommet til at straffen passende kan settes til fengsel i 6 år. I straffen fragår 174 dager for utholdt varetekt.

Straffeloven § 62 er anvendt.

Rettighetstap

Lagmannsretten er kommet til at A må fradømmes retten til å drive selvstendig næringsvirksomhet, retten til å være daglig leder, inneha annen ledende stilling i noe selskap og retten til å sitte i noe selskaps styre, jfr. straffeloven § 29 nr. 2. Almene hensyn tilsier et slikt rettighetstap, og fradømmelsen må gjelde for alltid. I ankeforhandlingen opplyste A at han fortsatt driver virksomhet i finansmarkedet. Han har fastholdt at de forhold tiltalens post IV-VII gjelder er legale, samt at det er påtalemyndigheten som uriktig stoppet virksomheten med den følge at investeringsprogrammene ikke lot seg gjennomføre. As handlinger i saken her er som ovenfor nevnt samfunnsskadelige og har påført investorene betydelige tap. A er uskikket til å inneha slike stillinger, og det må fryktes at han i fremtiden vil misbruke slike stillinger

Inndragningen

Påtalemyndigheten har lagt ned påstand om inndragning overfor A og Å Inc. Under prosedyren hadde ikke A bemerkninger til de fremsatte krav under forutsetning av at han ble dømt.

Lagmannsretten tar først stilling til kravet om inndragning mot A.

Straffeloven § 35 fastsatte i 1997 - da de straffbare forhold fant sted - at ting som var frembrakt ved eller hadde vært gjenstand for en straffbar handling kunne inndras såfremt det var påkrevd av hensyn til formålet med den bestemmelse som satte straff for handlingen.

Påtalemyndigheten har med hjemmel i straffeloven § 35, første ledd, annet alternativ og tredje ledd lagt ned påstand om inndragning hos A av kr 3.584.895 av det beløp USD 1 499.992, som var gjenstand for heleri i det under tiltalens post IV beskrevne forhold, og som han senere disponerte til fordel for seg og andre.

Påtalemyndigheten har fremsatt et verdiinndragningskrav på USD 784.000 tilsvarende det utbytte, som ble disponert av A. Grunnlaget er As overføring av USD 425.859 til egne kontrollerte selskaper, men med fradrag for USD 41 700 som stammet fra andre kilder enn M - dvs. USD 384.159. I tillegg kommer USD 400.000 som A 14. oktober 1997 overførte til Janmar Enterprices v/ John Macari. Til sammen utgjør dette omregnet til norske kroner 5 547.114. Etter fradrag av tilbakeført beløp, kr 1.962.219, den 10. august 2001 til fornærmede M, utgjør inndragningskravet etter påtalemyndighetens beregninger kr 3.584.895.

Påtalemyndigheten har videre krevd gjenstandsinnbratt innestående beslaglagte midler på konti tilhørende de A kontrollerte selskaper Z BA, X AS og XX på til sammen kr 154.333 inklusive påløpne renter pr. 31 mai 2004. Opprinnelig ble det beslaglagt kr 1.799.458, men inndragningskravet er begrenset til kr 154.333 etter at påtalemyndigheten som nevnt overførte kr 1.962.219 til fornærmede M. At det ble overført mer penger enn beslaglagt beløp, skyldes i følge påtalemyndigheten påløpne renter.

Lagmannsretten finner at vilkårene for verdiinndragning er oppfylt. A er funnet skyldig i heleri av USD 1 499.992, og han har disponert videre over pengebeløpet som beskrevet i rettens premisser foran på side 32. At pengebeløpet først ble overført til Z BA og derfra til andre selskaper, har ingen betydning. Selskapene var fullt ut kontrollert av A, og innkomne midler ble disponert av A i egen økonomisk interesse uten hensyn til selskapsrettslige begrensninger.

Lagmannsretten har ut fra formålet med heleribestemmelsen i straffeloven, sett i sammenheng med As handlemåte og inndragningens økonomiske virkninger for ham, funnet det påkrevd med inndragning i samsvar med påtalemyndighetens påstand.

Påtalemyndighetens krav om verdiinndragning med kr 3.584.895 tas etter dette til følge.

Lagmannsretten tar deretter stilling til påtalemyndighetens krav om at en del av inndragningen også skal gjøres gjeldende som gjenstandsinndragning, nemlig kr 154.333.

Lagmannsretten har ved denne vurdering tatt utgangspunkt i at gjenstandsinndragning etter straffeloven § 35, første ledd, annet alternativ mot innestående på en bankkonto bare kan skje såfremt det kan konstateres at midlene har vært gjenstand for en straffbar handling.

Lagmannsretten kan ikke finne dette bevist. M har, som tidligere nevnt, allerede fått overført kr 1.962.219. Gjenstående midler på de respektive selskapers konti kr 154.333 stammer dels fra andre kilder og renteavkastning. Saken er ikke slik opplyst for lagmannsretten at det kan fastslås i hvilken utstrekning disse midler stammer fra straffbare forhold, og det kan derfor heller ikke fastslås om A har gjort seg skyldig i straffbare forhold ved disponering over disse midlene. Påtalemyndigheten må i dette tilfelle overveie å sikre inndragningskravet mot A etter reglene om heftelse i straffeprosessloven § 217 flg. i den utstrekning pengene kan anses å tilhøre ham.

Kravet om gjenstandsinndragning tas etter dette ikke til følge.

Påtalemyndigheten har videre med grunnlag i straffeloven § 35, første ledd, annet alternativ, jfr. tredje ledd jfr. § 37 c fremsatt krav om inndragning hos Å Inc i USA med kr 5.543.355, hvorav det gjøres gjeldende gjenstandsinndragning for beslaglagt beløp pr. 31 mai 2004 kr 568.610 inkludert påløpte renter.

Lagmannsretten forstår påtalemyndigheten slik at den ved beregningen av kravet har tatt utgangspunkt i As uttak primo oktober 1998 av USD 1 050.000 fra Å konto i NationsBank, og som stammet fra de i overkant av USD 20 mill. som selskapet mottok fra SAS, jfr. tiltalens post VI. Påtalemyndigheten viser videre til at A benyttet det alt vesentlige av USD 1 050 00 til kjøp av et verdipapir - T-Bill - pålydende USD 1 mill., og dette ble anvendt som grunnlag for å lånefinansiere kjøp av aksjer og overføring av USD 356.000 til konto tilhørende Z BA i Storebrand bank. Av dette beløpet utstedte A en sjekk på USD 300.000 til sin forretningspartner C. Påtalemyndigheten krever verdiinndratt mot selskapet differansen mellom USD 1 050.000 og sjekken til C, dvs. USD 750.000, tilsvarende kr 5.543.355.

Lagmannsretten tar først stilling til kravet om verdiinndragning mot Å.

Lagmannsretten bemerker at Å før ankeforhandlingen ikke ble behandlet som part i straffesaken mot A. Kravet mot selskapet ble først fremsatt under ankeforhandlingen, og kom formelt til uttrykk gjennom påtalemyndighetens påstand. A er selskapets styreformann og daglig leder. Han reiste ikke innvendinger mot at Å ble trukket inn i saken. Lagmannsretten legger til grunn at A derved på selskapets vegne må anses å ha akseptert at selskapet ble trukket inn som part.

Lagmannsretten er kommet til at vilkårene for verdiinndragning er oppfylt. Lagmannsretten legger til grunn at A opptrådte på vegne av Å ved bruk av USD 1 050.000, og at det senere kjøp av T-Bill og etterfølgende transaksjoner skjedde for selskapets regning og med sikte på å oppnå økonomiske fordeler for seg selv og selskapet. Selskapet må således under hele transaksjonskjeden anses som eier av de disponerte midler og verdipapirer samt det beløp som senere ble overført til Z BAs konto i Storebrand bank.

Formålet med heleribestemmelsen i straffeloven tilsier at verdiinndragningskravet i dette tilfelle derfor bør rettes mot Å i samsvar med påtalemyndighetens påstand.

Påtalemyndighetens krav om verdiinndragning tas etter dette til følge.

Lagmannsretten går så over til å behandle spørsmålet om gjenstandsinndragning mot Å av kr 568.610.

Lagmannsretten tar utgangspunkt i at gjenstandsinndragning mot Å forutsetter at selskapet er eier av de beslaglagte midler, jfr. straffeloven § 36.

Lagmannsretten finner det bevist at Å kan anses som eier av de beslaglagte kr 568.610, innestående på konto i navnet Z BA. Det vises til rettens premisser ved behandling av spørsmålet om verdiinndragning foran. At beløpet stod på konto tilhørende Z BA, tilsier ingen annen vurdering. Foretaket er et fiktivt selskap, jfr. i denne sammenheng rettens premisser innledningsvis på side 11.

Påtalemyndighetens krav om gjenstandsinndragning av kr 568.610 inklusive påløpte og senere

påløpne renter tas etter dette til følge.

Erstatningsansvaret

A har akseptert at betingelsene for erstatningsansvar overfor Hestia Utomo foreligger dersom han skulle bli dømt for bedrageri overfor henne. Lagmannsretten finner at betingelsene for å ilegge A erstatningsansvar er til stede og viser til bemerkningene ovenfor i post VII. Utomos dødsbo har krevet erstatning med USD 450.000. Det er ikke krevet renter. Lagmannsretten fastsetter erstatningen i samsvar med dette beløp.

Saksomkostninger

Aktor har ikke nedlagt påstand om saksomkostninger. Lagmannsretten vil bemerke at saken har krevet betydelige ressurser. A skal nå sone i flere år, og det legges til grunn at hans økonomi er beskjeden. Det vises også til at A ble frifunnet for noen poster. Etter dette finner lagmannsretten etter omstendighetene at saksomkostninger ikke blir å ilegge, jfr. straffeprosessloven § 436.

Dommen er enstemmig, bortsett fra når det gjelder tiltalens post II a og b og III c.

Domsslutning:

- 1. A, født *. *.1949, dømmes for overtredelse av straffeloven § 274, annet ledd, jfr. tredje ledd, straffeloven § 182, første ledd, første alternativ, straffeloven § 317, første ledd, jfr. tredje ledd og straffeloven § 270, første ledd nr.1, jfr. annet ledd, jfr. § 271 - sammenholdt med straffeloven § 62 - til en straff av fengsel i 6 - seks - år.
Til fradrag i straffen går 174 - etthundreogsyttifire - dager for utholdt varetektsfengsel.*
- 2. A frifinnes for postene II a og b og III c.*
- 3. A fradømmes for alltid retten til å drive selvstendig næringsvirksomhet, retten til å være daglig leder eller inneha annen ledende stilling i noe selskap og retten til å sitte i noe selskaps styre, jfr. straffeloven § 29 nr. 2.*
- 4. Overfor A inndras 3.584.895 - tremillionerfemhundreogåttifiretusenåttehundreognittifem - kroner.
A frifinnes for gjenstandsinnndragning av 154.333 - hundreogfemtifiretusenetrehundreogtrettitre - kroner.*
- 5. Overfor Å Inc, USA inndras 5.543.355 - femmillionerfemhundreogfortitretusentrehundreogfemtifem - kroner, herunder 568.610 - femhundreogsekstiåttetusensekshundreogti - kroner som gjenstandsinnndragning.*
- 6. A dømmes til innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse å betale 450.000 - firehundreogfemtitusen - amerikanske dollar til Hestia Utomos dødsbo.*
- 7. Saksomkostninger ilegges ikke.*